

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Jaar over zicht 2013

Cadeautje van uw boekhandel
Stumpel.nl

Thriller
top 10

€ 7

8 9

10

INNOVATIE Nieuw in 2013

Kortere Boekenweek

De eerste dag van de Boekenweek werd van woensdag naar zaterdag opgeschoven, het Boekenbal van dinsdag- naar vrijdagavond – met NS Vrij Reizen op de laatste dag van de Boekenweek.

Gouden Boek

Na jarenlange jaloerse blikken in de richting van de muziekindustrie was het in 2013 zo ver: de CPNB ging over tot de instelling van Gouden, Platina en Diamanten Boeken.

Maand van de Spiritualiteit

De CPNB nam de al bestaande Maand van de Spiritualiteit over. De campagneperiode werd van november naar januari verplaatst.

Poëzieweek

Vele jaren achtereen was er eind januari Gedichtendag. Een Nederlands-Vlaamse poëzie-coalitie, waar de CPNB deel van uitmaakt, maakte in 2013 Gedichtendag tot het startpunt van een heuse Poëzieweek.

ALLE
CAMPAGNES
OP EEN RIJ:

KINDERBOEKENWEEK
2013

NATIONALE
LEZERSDAGEN 2014

Midzomer KinderboekenBorrel

Een nieuw evenement voor de bekendmaking
van de winnaars van de Zilveren Griffels,
Penselen en Paletten.

Ruimte voor educatie

De CPNB maakte serieus werk van een verhoogde
inspanning in de richting van het onderwijs, primair
zowel als secundair.

Maand van de Geschiedenis

Het tweede jaar dat de CPNB betrokken was bij de Maand
voor de Geschiedenis werd de campagne verrijkt met een
speciale uitgave.

Vers voor de Pers in de OBA

Na vier jaar in de Passenger Terminal
Amsterdam verkaste Vers voor de Pers naar
de Openbare Bibliotheek Amsterdam.
Van vak-vreemde naar vak-eigen
omgeving.

VOORAF

Bericht uit de toekomst

What we call the beginning is often the end. And to make an end is to make a beginning. The end is where we start from.

T. S. Eliot

2014 begon als de ouverture van Franz Liszts symfonie voor Dantes *Goddelijke komedie*: atonaal en onheilspellend. Duistere wolken stapelden zich op boven het Nederlandse boekenvak en het leek alsof de ene ramp steeds sneller werd gevolgd door de andere. Boekenclub ECI ging failliet; Polare-boekhandels gingen dicht, open, dicht; kleine en grote bibliotheken en boekhandels werden gesloten; reorganisaties voltrokken zich in kleine zelfstandige uitgeverijen en binnen grotere concerns. De verkoop van e-boeken bleef steken op een onbeduidend percentage van de totale omzet en het illegaal downloaden dreigde dezelfde kant op te gaan als in de muziek- en filmbranche. En dan de meest prangende vraag: raken we de lezer kwijt? Aan games, tv-series en aan sociale media?

Op de London Book Fair, de tweede week van april, begon elk gesprek met de verzuchting hoe erg het wel niet is gesteld met het Nederlandse boekenvak. Ik geef toe dat we in woelige tijden leven. Het is triest als goede boekverkopers en uitgevers hun baan kwijt raken en zuurverdiende euro's verdwijnen in de zakken van gelukszoekers. Maar laten we het nu eens van een andere kant bekijken. Als rasoptimist zie ik toch heel veel lichtjes aan de horizon verschijnen. Persoonlijk zie ik de opening van de Boekenweek 2014 als het moment waarop het roer werd omgegooid en een nieuwe golf van energie losbarstte. Het thema was 'reizen' en op het jaarlijkse Boekenbal werd het startschot gegeven om op zoek te gaan naar de grenzen van het creatieve universum. 'Ik kom van een andere planeet,' riep Lee Towers, die voor een verblufte zaal een prachtige vertolking van *Space Oddity* ('Ground Control to Major Tom') van David Bowie ten beste gaf.

Ik doe graag een beroep op u om net als deze zanger eens met andere ogen naar het vak te kijken. En naar 2013, het jaar dat centraal staat in dit overzicht. Mijns inziens bruist en borrelt het momenteel in Nederland van nieuwe initiatieven. Bibliotheken hebben het voortouw genomen om e-boeken op legale wijze bekend te maken bij het grote publiek. Bibliotheektempels trekken steeds meer nieuwe lezers naar zich toe om te studeren, evenementen bij te wonen, te lenen en te lezen. De boekhandel verstevigt zich en boekhandelaren durven te ondernemen. Ze nemen winkels over, zoeken de klant op en organiseren evenementen voor consumenten. Uitgevers worden 'makelaar in content', scholen hun auteurs in de sociale media en proberen in nauwe samenwerking met partners de lezers

te bereiken. Er zijn nog nooit zoveel literaire festivals georganiseerd als nu. In grote theaterzalen, maar ook in kleine eetcafé's. Een nieuw publiek, jong en oud, geïnteresseerd in poëzie en proza, komt zo op een andere wijze met auteurs in contact. Alles draait momenteel om auteurs en lezers.

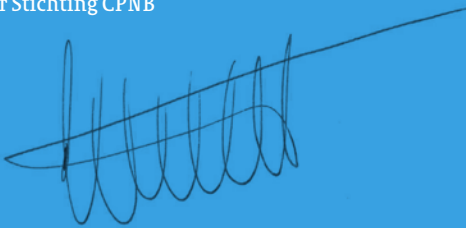
De CPNB blijft een cruciale rol spelen in dit schijnbaar chaotische speelveld – door goede en slechte tijden heen. Zij initieert, organiseert en creëert. Ze werkt aan de ene kant vanuit de collectieve gedachte aan leesbevordering, maar probeert eveneens met haar spraakmakende promotiecampagnes de lezers tot het kopen van boeken te verleiden. Zij herinnert de lezers continu aan het bestaan van publieksboeken en stemt haar instrumentarium af op de communicatiekanalen van deze tijd. Indachtig het thema van de Boekenweek was de CPNB ook in 2013 al op reis om nieuwe werelden te ontdekken.

De directie en het bestuur van de CPNB bedanken graag iedereen die haar vergezelt op deze experimentele reis, en haar werkzaamheden in dit nieuwe tijdperk ondersteunt. Want alleen door een harmonieuze samenwerking houden wij collectief de lezer aan het lezen.

Mei 2014

Geneviève Waldmann

Voorzitter Stichting CPNB

Inhoud

	De markt	8	
		9	Internationaal
		10	Nationaal Lezersonderzoek
	CPNB Top 100 2013	11	
		12	
	Vers voor de Pers	13	Gouden Boeken
	De Nationale Voorleesdagen	14	
		15	
		16	
	Jaar van het Voorlezen	17	NOT
	Maand van de Spiritualiteit	18	
		19	
	Poëzieweek	20	
		21	
	Lentekriebels	22	
		23	
	Boekenweek	24	
		25	
		26	
		27	
	Week van het Luisterboek	28	
	Sportboeken	29	
	Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs	30	Das Magazinfestival
	4 en 5 mei	31	Koningsvaart
	Juni - Maand van het Spannende Boek	32	
		33	
		34	
	Avond van het Spannende Boek	35	
	De Nederlandse Kinderjury	36	
		37	
		38	
	Educatie	39	
	Zilveren Griffels, Penselen en Paletten	40	

	41	
Zomerlezen	42	
Carmiggelt terecht	43	
Manuscripta	44	
	45	
Droomboek	46	
	47	
Gouden Lijst	48	
Film by the Sea	49	
De Best Verzorgde Boeken	50	
Gouden Penseel en Gulden Palet	51	
Kinderboekenweek	52	
	53	
	54	
	55	
Maand van de Geschiedenis	56	
	57	
NS Publieksprijs	58	
	59	
Jonge Schrijversavond	60	
Talent voor Taal	61	
Nederland Leest	62	
	63	
	64	
	65	
	66	
Kookboeken7daagse	67	
Eindejaarscampagne	68	
CPNB Top 100 2013	69	
	70	
Van het bestuur	71	
Bureau	72	
	73	
	74	
Nevenactiviteiten	75	
De Bestseller 60	76	
	77	
Sponsors en partners	78	
	79	

Postzegels

Gouden Boeken

Fotoweek

Harry Mulisch Festival

Janneke Vonkeman †

DE MARKT

Sterke en zwakke genres

Voor het vierde jaar op rij gaf het publiek in Nederland minder geld uit aan boeken. Ten opzichte van 2012 was de achteruitgang 5,5% in geld en 8,3% in aantallen. De prijs per verkocht boek ging dus omhoog. De oorzaak daarvan is op titelniveau terug te vinden. Het best verkochte boek van het jaar, *Inferno* van Dan Brown (Luitingh-Sijthoff) kostte in papieren editie € 22,95. Het is overigens omstreden of we blij moeten zijn met een toename van de gemiddelde prijs. De mensen die boeken te duur vinden, zijn dat bijvoorbeeld niet.

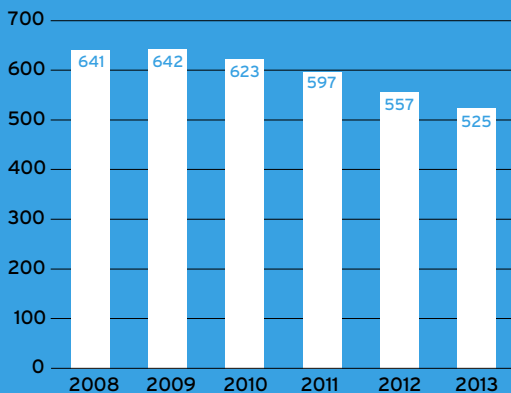
Nu is er niemand gemiddeld. De branchecijfers zijn een optelling van alle segmenten van de markt, van alle types boeken, van alle verschillende verkoopkanalen. In welke segmenten ging het bovengemiddeld goed?

Bovengemiddeld goed ging het met boeken over gezondheid: 13% meer omzet. Goede tweede waren boeken over geschiedenis, in het jaar van de troonswisseling: plus 10%. Het derde goede genre vormen de boeken over eten en drinken, met dank aan *De voedselzandloper*: plus 6%. Niet positief, maar ook nog steeds beter dan het gemiddelde, kwamen de kinderboeken uit: min 2%.

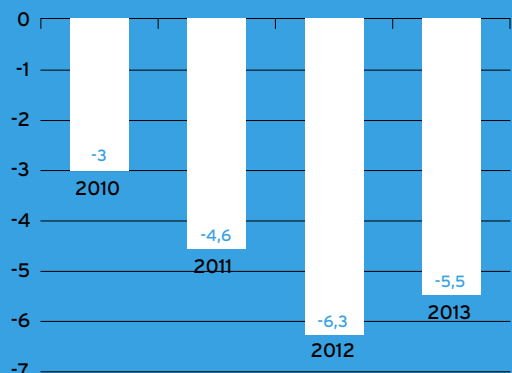
De keerzijde is natuurlijk dat er genres waren die slechter scoorden dan gemiddeld. Daarbij bevond zich fictie. Alle fictiesoorten bij elkaar vormen veruit het grootste marktsegment. Fictie ging in 2013 10% naar beneden. Nog slechter ging het met de reisgidsen: min 17%. Heel wat mensen die op reis willen, voelen zich prima geholpen met wat er aan apps te krijgen is. Hetzelfde gaat op voor veel andere vrijetijdsnon-fictie.

Kijken we naar de afzetkanalen dan zien we het marktaandeel van de boekhandel oplopen van 85 naar 87%. Dit komt vooral door een stevige omzetterugval bij retailers die geen boekhandel zijn. Zij konden vooral goede zaken doen met de toptitels van 2012, als de *Vijftig tinten*-trilogie en *Gijp*. Vergelijk dat met een van de successen van 2013, namelijk *Stoner* van John Williams (Lebowski). Ook al werden daarvan meer dan 180.000 exemplaren verkocht, het blijft een typische boekhandelstitel. Voor branchevreemde kanalen is *Stoner* lastig te verkopen.

OMZET VAN HET ALGEMENE BOEK
(papier en elektronisch) IN MILJOEN EURO

OMZETONTWIKKELING VAN HET ALGEMENE BOEK
(in % van de omzet van het jaar ervoor)

PAPIER VERSUS DIGITAAL

Qua e-boek in de middenmoot

Toegang is belangrijker dan consumptie, dat is de basisregel van de digitale media. Ook voor e-boeken gaat die regel op. Eind 2013 waren in Nederland 2,2 miljoen apparaten – readers en tablets – geschikt voor elektronische boeken. Dat is de toegang. Dan de consumptie: het marktaandeel van e-boeken liep in 2013 op van 2,2 naar 3,2% in omzet. In aantallen kwam het marktaandeel van het e-boek op 4,7%.

Een geleidelijke overgang van papier naar digitaal is het beste dat we ons kunnen wensen. Zou het heel hard gaan, dan vallen er spaanders. Is het e-boek niet vooruit te branden, dan kun je wachten

op een drastisch inhaaleffect – en vallen die spaanders alsnog. Reden tot vreugde dus? Mwahh... uit een onderzoek dat in december 2013 gehouden werd, zou je op kunnen maken dat voor maar tien procent van de e-titels die mensen op hun apparaten hebben staan, de geldende prijs is betaald. Ook hier gaat het weer meer over toegang dan over consumptie. Vroeger was het een enkele snobist die beschikte over een welgevulde boekenkast met ongelezen boeken. De e-reader en de tablet hebben ook deze vorm van snobisme gedemocratiseerd. Kijken we naar de genreverdeling binnen de e-boekenverkoop, dan doet fictie het goed en informatieve non-fictie slecht. Ook kinderboeken worden nauwelijks in e-versie verkocht. Bovendien ontpoppen e-boeken zich als een zomerproduct, met een hoge om-

zet in juli en augustus. Meer en meer wordt het vakantieboek een vakantiebestand.

Het e-boek is vooral een Angelsaksisch product, het marktaandeel in Engeland ligt boven de tien procent en in de Verenigde Staten zelfs boven de 25% – daar groeit het aandeel nu niet meer.

INTERNATIONAAL

Nederland harder geraakt

Het loont de moeite om de ontwikkelingen in Nederland te vergelijken met landen om ons heen. Daar gaat het met de boeken over het algemeen beter dan bij ons – of minder slecht. Waar ligt dat aan? Ten eerste de razendsnelle penetratie bij ons van jonge concurrenten als tablets, smartphones en sociale media. Zowel economische als culturele factoren maken Nederland tot een van de meest open markten van Europa. Zo is de penetratie van het e-boek hier ook al een stuk verder gevorderd dan in Vlaanderen. De tweede factor is de economische crisis die in Nederland diepere sporen heeft getrokken dan in Duitsland, België en Frankrijk. Eerst hadden we onze schuldenbubbel, daarna hield de consument de hand op de knip. Een ander terrein waarop Nederland zich onderscheidt van de omringende landen zit in de boekenverkoop via internet. Die is bij ons heel hoog. In Vlaanderen wordt 10,5 van de omzet online behaald, in Frankrijk 17%. Volgens *Boekblad* ligt dat percentage bij ons boven de 25. Er bestaan geen onderzoeksgegevens om dit hard te maken. Die ontbreken in verband met de dominerende positie van één marktpartij op dit terrein: bol.com.

DE MARKT

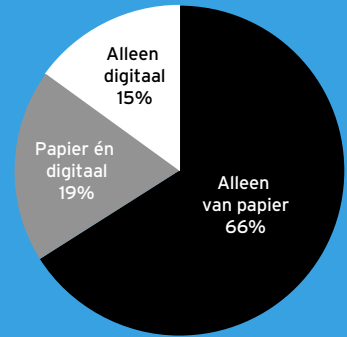
Bibliotheken zetten zich schrap

In de openbare bibliotheken blijven gemeentelijke bezuinigingen de belangrijkste omgevingsfactor. Tegelijk houden de bibliotheken een ijzersterke positie als gewaardeerde ontmoetingsplek. Blijkens onderzoeksgegevens geven Nederlanders op dit punt de voorkeur aan de bibliotheek boven musea, theaters en sportclubs. Vandaar dat gemeenten doorgaan met de bouw van ambitieuze en spectaculaire centrale bibliotheekgebouwen, zoals in

2013 de Boekenberg in Spijkenisse. In landelijke gebieden doet men zijn best tegen de bezuinigingen in het voorzieningenniveau te handhaven door nieuwe bibliotheek-servicepunten in het leven te roepen. Het totaal aantal aan bibliotheken en servicepunten gezamenlijk daalde in 2013 licht, van 1.063 naar 1.035.

Bron van de pagina's 8-10: de SIOB Bibliotheekmonitor en het cijfermateriaal dat onderzoeksbureau GfK verzamelt in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (KVB-SMB / GfK)

HOE LEEST EEN JONGERE?
VAN 14 TOT 25 JAAR

NATIONAAL LEZERSONDERZOEK

Het raadsel van literaire kwaliteit

Literatuur is een raar begrip. Het duidt Leen boekgenre aan, maar houdt ook een kwaliteitsoordeel in. Wat een kookboek, sportboek of tuinboek is, kan objectief vastgesteld worden, maar wat is precies literatuur? Eh... literatuur is wat kwaliteit heeft. Wat is dan kwaliteit? Kwaliteit is niet, kwaliteit wordt ervaren. En zo is het ook met literatuur.

Het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, het Institute for Logic Language and Computation van de UvA en de Fryske Akademy zijn met elkaar een vierjarig onderzoeksprogramma begonnen onder het motto *The Riddle of Literary Quality*. Als uitvloeisel daarvan hebben ze in 2013 een nationaal lezeronderzoek opgezet naar de publieke waardering voor 400 met name genoemde boeken. Die 400 boeken zijn de meest verkochte en meest uitgeleende boeken van de jaren 2010 t/m 2012, aangevuld met de Boekenweekgeschenken van de jaren 2010 t/m 2013. Het onderzoek wil aan de oppervlakte brengen welke eigenschappen boeken met elkaar gemeen hebben die door het

publiek als uitgesproken goed of uitgesproken literair ervaren worden – dan wel uitgesproken slecht of uitgesproken onliterair. Die eigenschappen worden met behulp van speciaal ontwikkelde software opgespoord. Gedacht moet dan worden aan factoren als woordgebruik, -frequentie, structuur en verhaallijnen.

In de maanden maart tot en met september vulden meer dan 13.000 personen de online-enquête in. Wat hun voorkeuren waren, kon alvast bekend gemaakt worden in afwachting van de verdere onderzoeksresultaten. Zij vonden *Baltische zielen* van Jan Brokken het beste boek, *Als of het voorbij is* van Julian Barnes het meest literaire en *Vijftig tinten grijs* van E L James het minst literaire. Dat laatste zou op een vooroordeel kunnen berusten, want je mocht ook je mening geven over een boek dat je niet had gelezen. Het ging de onderzoekers namelijk om bestaande opvattingen over boeken. Zulke opvattingen kunnen ook niet-gelezen boeken betreffen. Wordt vervolgd.

CPNB Top 100

100

100

99

98

97

96

95

95

94

93

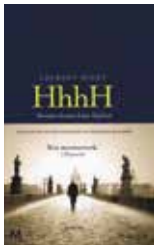

92

91

90

85

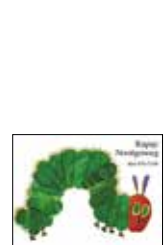
84

83

82

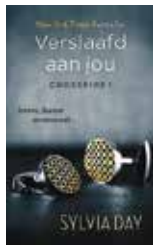

81

85

85

84

83

82

81

80

80

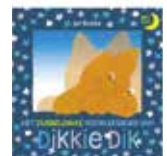
79

78

77

76

75

75

73

72

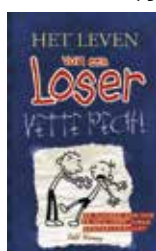

71

70

70

70

69

68

67

66

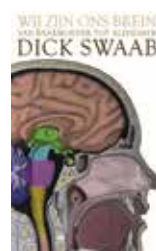
65

65

64

63

62

61

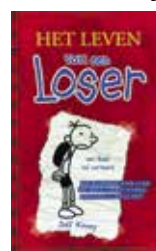
60

60

59

58

57

56

55

55

54

53

52

51

VERS VOOR DE PERS

Tussen de kinderboeken

In 2012 kende Vers voor de Pers een modulaire opbouw. Uitgevers konden kiezen uit verschillende soorten stands (statafels, bespreektafels en 'huiskamers') en hiermee zelf richting geven aan hun deelname aan de beurs. Deze opzet werd wisselend ontvangen en daarom werd voor 2013 besloten om Vers voor de Pers terug te brengen naar de essentie, een ontmoetingsplek voor uitgevers, pers, bibliotheek en boekhandel. De beurs vond plaats op de kinderafdeling van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Uitgevers konden een statafel huren met boekenkast om daar de bezoekers te informeren over hun nieuw te verschijnen titels. Verder waren er inspiratiesessies voor het vak en vonden de perspresentaties van de Boekenweek en de Poëzieweek plaats. Aan het eind van de dag werd onder het motto 'Vier het boek!' het nieuwe boekenjaar ingeluid met de CPNB-nieuwjaarsborrel. Tijdens deze borrel reikte Eppo

van Nispen tevens de allereerste Gouden, Diamanten en Platina Boeken uit en maakte hij de CPNB Top 100 over 2012 bekend. Over het algemeen waren de uitgevers tevreden over de OBA als locatie. Het aantal bezoekers bleek

ten opzichte van 2012 gestegen. Het was erg druk bij de diverse podia en men beschouwde de inhoud van de sessies als interessant en inspirerend. De persbijeenkomst voor de Poëzieweek zorgde voor extra welkome pers.

GOUDEN BOEKEN

Daar zijn ze eindelijk

De platenindustrie kent het al vele jaren, de bekroning van singles of albums bij een bepaald aantal verkochte exemplaren. In 2013 stelde de CPNB dit ook in voor de boekenbranche. Titels met 250.000 verkochte exemplaren worden bekroond met goud. Voor 500.000 geldt platina en titels die een miljoen keer over de toonbank zijn gegaan worden bekroond met diamant. Voor kinderboeken gelden de volgende aantallen: 100.000 voor goud, 250.000 voor platina en 500.000 voor diamant. Tijdens de borrel na afloop van Vers voor de Pers werden de eerste Gouden en Platina boeken toegekend.

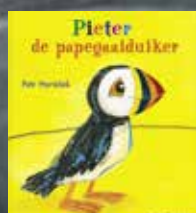
Platina kreeg *Vijftig tinten grijs* van E L James (Prometheus). Gouden Boeken werden uitgereikt voor *Vijftig tinten donkerder* en *Vijftig tinten vrij* (E L James, Prometheus) en *Gezond genieten met Sonja* van Sonja Bakker (De Zonnestraal). In de categorie kinderboeken werden *Hoe overleef ik mijn vriendje? (en hij mij!)* van Francine Oomen (Querido) en *Het dikke verjaardagsboek van Dikkie Dik* van Jet Boeke en Arthur van Norden (Gottmer) bekroond met een Gouden Boek.

Woens
Het Nati

DE NATIONALE VOORLEESDAGEN

Voorleesontbijt **wijd**verbreid

32.400 ex.

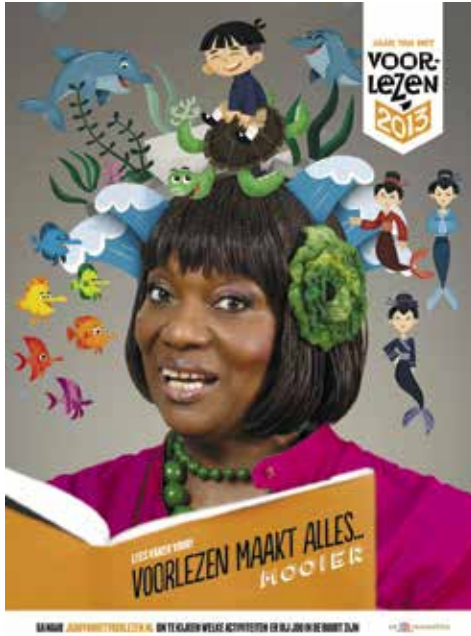
Woensdagochtend 23 januari werd met Het Nationale Voorleesontbijt het startschot gegeven voor de tiende editie van De Nationale Voorleesdagen. Tijdens dit ontbijt lezen bekende Nederlanders voor op scholen, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en bibliotheken. Onder de voorlezende BN'ers bevonden zich dit jaar H.K.H. Prinses Laurentien, Eva Jinek, Tooske Ragas, Arie Boomsma en Diederik Samsom. Minister Ivo Opstelten las voor in het Haagse Kinderboekenmuseum. Dit jaar werd er voorgelezen op ca. 80% van alle peuterspeelzalen en

kinderdagverblijven. Het Prentenboek van het Jaar 2013 was *Nog 100 nachtjes slapen* van auteur en illustrator Milja Praagman (Leopold). In *Nog 100 nachtjes slapen* kan Dorus niet wachten tot ze jarig is, dus maakt ze zelf een feestje. Haar moeder heeft gezegd dat ze lekker mag gaan knippen, dus knipt ze mooie lapjes: uit het tafelkleed, uit de jurk aan de waslijn, door de hele stad... Nederlandse jeugdbibliothecarissen kozen dit boek uit het aanbod van prentenboeken die in 2011 verschenen waren. Het belangrijkste criterium bij het

kiezen van het Prentenboek van het Jaar is dat het boek, naast een goed verhaal en aantrekkelijke illustraties, voldoende aanknopingspunten biedt voor interactie met peuters en voor verwerking in hun spel. Daarnaast selecteerden de bibliothecarissen nog negen titels voor peuters en kleuters. De tien titels samen vormden de Prentenboek TopTien, die centraal stond gedurende de gehele periode van De Nationale Voorleesdagen, van 23 januari t/m 2 februari. De CPNB bracht van *Nog 100 nachtjes slapen* speciaal voor de Voorleesdagen een mini-editie met dvd uit voor € 5, ingesproken door Isa Hoes. Het Nederlands Gebarent centrum maakte dit jaar een dvd waarin het Prentenboek in gebarentaal werd voorgelezen, om voorlezen voor kinderen in de Nederlandse Gebarentaal en Nederlands met Ondersteunende Gebarente stimuleren. Zelfstandige initiatieven als deze laten zien hoe wijdverbreid De Nationale Voorleesdagen inmiddels zijn: de campagne is uitgegroeid tot een alomtegenwoordig begrip. Extra speciaal aan De Nationale Voorleesdagen was dit jaar dat tijdens Het Nationale Voorleesontbijt tevens het Jaar van het Voorlezen van start ging. De Nationale Voorleesdagen zijn een initiatief van Stichting Lezen en worden georganiseerd door de CPNB.

JAAR VAN HET VOORLEZEN

Leescoalitie aan de slag

de Leescoalitie

Het Jaar van het Voorlezen was de eerste gezamenlijke actie van De Leescoalitie, een samenwerkingsverband tussen Stichting Lezen, Stichting CPNB, het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, de Vereniging Openbare Bibliotheken en Stichting Lezen & Schrijven. Doel was om twaalf maanden lang van alles te organiseren rondom voorlezen, zodat iedereen kon ervaren hoe leuk en waardevol voorlezen is – baby's, jonge kinderen, tieners én volwassenen. 2013 was bij uitstek geschikt als Jaar van het Voorlezen vanwege de jubilea die dit jaar door diverse leesbevorderende initiatieven gevierd werden. Stichting Lezen en De Nationale Voorleeswedstrijd

bestonden 25 jaar, BoekStart, het voorleesplatform van de bibliotheken, 5 jaar en het was de tiende editie van De Nationale Voorleesdagen. Centrale rol in de campagne speel-

den drie Voorleesambassadeurs: Ruben Nicolai, Merel Westrik en Gerda Havertong. Er werden talloze evenementen georganiseerd. Zo behaalde Nicolai een voorleesrecord met voorlezen aan 320 baby's tijdens de uitreiking van het BoekStart Babyboekje van het Jaar, werden ouderen voorgelezen tijdens de Nationale Voorleeslunch, lezen – in het kader van de campagne Nederland Leest – bekende Erikken Erik of het klein insectenboek voor en hield Diewertje Blok een Sinterklaas Voorleestournee. De grootse afsluiting van het Jaar vond plaats in justitiële jeugdinrichting De Hartelborgt in Spijkenisse. Daar vond ook de lancering plaats van het voorleesproject *Laat je lezen*, waarbij jongeren die in een jeugdinrichting verblijven aangespoord worden hun band met hun broertjes en zusjes te verbeteren door ze voor te lezen. De campagne van de Leescoalitie 2014 wordt *Vaders voor lezen*. Wordt vervolgd dus!

NOT

CPNB zoekt de docenten op

De NOT (Nationale Onderwijstentoonstelling) is de grootste vakbeurs voor professionals in het Primair, Voortgezet en Middelbaar Beroepsonderwijs. Ruim 400 exposanten brengen het nieuwste uit de markt. In 2013 was de CPNB een van hen.

Van 22 t/m 26 januari stond een speciale CPNB-stand op de NOT om docenten te inspireren voor de Kinderboekenweek, De Nationale Voorleesdagen en de Nederlandse Kinderjury. Docenten werd gevraagd suggesties aan te leveren en hun adresgegevens achter te laten. Alle tips zijn meegenomen voor de toekomst en de NOT was voor de CPNB het startpunt haar docentenbestand verder uit te breiden.

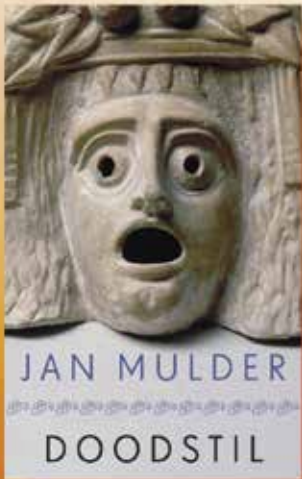

De maand
van de
Spiritualiteit

12 t/m 26 januari 2013

HET ESSAY VAN

De maand van de
spiritualiteit

JAN MULDER

DOODSTIL

'Doodstil' van Jan Mulder voor slechts € 2,50

19.000 ex.

MAAND VAN DE SPIRITUALITEIT

Rust en stilte in januari

Vanaf 2013 organiseert de CPNB de Maand van de Spiritualiteit. Voorheen werd deze Maand in november georganiseerd. De CPNB koos voor januari, omdat het, na de drukte en hectiek in december, een mooie maand is om even stilte staan en een moment van bezinning in te lassen. De belangrijkste pijlers van de Maand, ooit een initiatief van de KRO, Trouw en Uitgeverij Ten Have, waren ook in 2013 de verkiezing van het beste spirituele boek én het essay, dat

tijdens de Maand voor € 2,50 te koop is in de boekwinkel. In voorgaande jaren waren Anselm Grün, Joke Hermsen, Kluun, Huub Oosterhuis en Sophie van der Stap auteurs van dit essay. Omdat we na alle etentjes, shoppen en familiebezoek in december maar wat graag de rust weer opzoeken, was *Stilte* het passende thema voor de Maand van de Spiritualiteit 2013. Stilte stond ook centraal in het essay *Doodstil*, geschreven door Jan Mulder. Hij herinnert zich nog de

wonderschone stilte uit zijn jeugd: 'We gaan voor de fijne stilte, met een zangvogel erbij, een eenmotorig vliegtuigje hoog in de lucht, een boom vol zoemende bijen erbij kan ook.' Maar als hij in zijn achtertuin het geweld van de oprukkende windmolens opmerkt is het gedaan met de rust. Het drijft hem tot wanhoop en diep vanbinnen weet hij dat hij een bloedige strijd tegemoet gaat, een conflict tussen goed en kwaad, stilte en lawaai, rechts en links, vrouw tegen man.

MAAND VAN DE SPIRITUALITEIT

Mediteer je warm op het Museumplein

Op 11 januari opende de Maand van de Spiritualiteit in Amsterdam met een gezamenlijke meditatie op het winterse Museumplein. Ruim 600 mensen kwamen hier op af en mediteerden mee. De meditatie werd georganiseerd door Stadsverlichting (een initiatief van Kris en Tijn Touber) in samenwerking met de CPNB. Jan Mulder was aanwezig. Zijn essay kwam in eerste instantie De Bestseller 60 binnen op plaats 8,

maar stootte daarna door naar de eerste plek.

Naast het essay was er de verkiezing van het Beste Spirituele Boek van 2012 door *Trouw*. Uit een longlist van in 2012 uitgekomen spirituele boeken koos de jury, bestaande uit auteur Susan Smit, boekhandelaar Leo van de Wetering en *Trouw*-redacteur Monic Slingerland, tevens voorzitter, een shortlist van tien titels. Publieksstemmen leverden vervolgens een top 3 op, waaruit door de jury de winnaar

gekozen werd. Deze werd 25 januari bekendgemaakt: *Spirituele oplossingen* van Deepak Chopra (Servire).

Het geheim van genialiteit van Tijn Touber (A.W. Bruna LeV.) belandde op de tweede plaats en *Happy me* van Sanne Bloemink (Nieuw Amsterdam) eindigde als derde. De Maand van de Spiritualiteit duurde tot en met zaterdag 26 januari. Mediapartner was dit jaar, naast *Trouw* en de KRO, *mindstyle*-magazine *Happinez*.

15.600 ex.

POËZIEWEEK

Alles van waarde is weerloos

werd opgetuigd voor de periode 31 januari tot en met 6 februari 2013, tegelijk in Nederland en Vlaanderen. De CPNB nam de organisatie op zich. De jaarlijkse Gedichten-dagbundel werd vervangen door een Poëziegeschenk, door de boekwinkel cadeau te geven bij besteding van € 15 aan poëzie. Het eerste geschenk werd *Een kooi van klank*, tien gedichten van Anna Enquist over muziek, het thema van de Poëzieweek.

Uit de beter gesorteerde boekhandel kwamen veel goede reacties op de Poëzieweek. Ook op radio en televisie vond het evenement goede weerklank.

Ook al is poëzie een klein marktsegment, toch werd er tijdens de week in Nederland bijna driemaal zoveel poëzie verkocht als in een gemiddelde week. In Vlaanderen was dat tweeënhalve keer zoveel. Eruit sprong *Mi have een droom*, de bundeling van gedichten die Ramsey Nasr schreef als Dichter des Vaderlands (De Bezige Bij).

De poëzie verenigt een paar bijzondere kenmerken in zich. Ze is ouder dan proza, ze beantwoordt aan een autonome menselijke behoefte, ze is ook voor moderne media aaibaar en ze is commercieel gezien klein. Toen alweer twintig jaar geleden een Boekenweek in het teken van de poëzie geplaatst werd, vond iedereen dat vanzelfsprekend. Sindsdien is de infrastructuur voor poëzie versterkt met de Dichter des Va-

derlands, de VSB Poëzieprijs, een jaarlijkse Gedichtendag, de Turingprijs en een aantal educatieve initiatieven.

In 2012 nam een brede Nederlands-Vlaamse poëziecoalitie het besluit om Gedichtendag uit te bouwen tot een Poëzieweek. Die coalitie bestond uit de Poëzieclub, Poetry International, de Vlaamse en de Nederlandse Stichting Lezen, Wintertuin, Poëziecentrum Gent en de CPNB. De eerste Poëzieweek

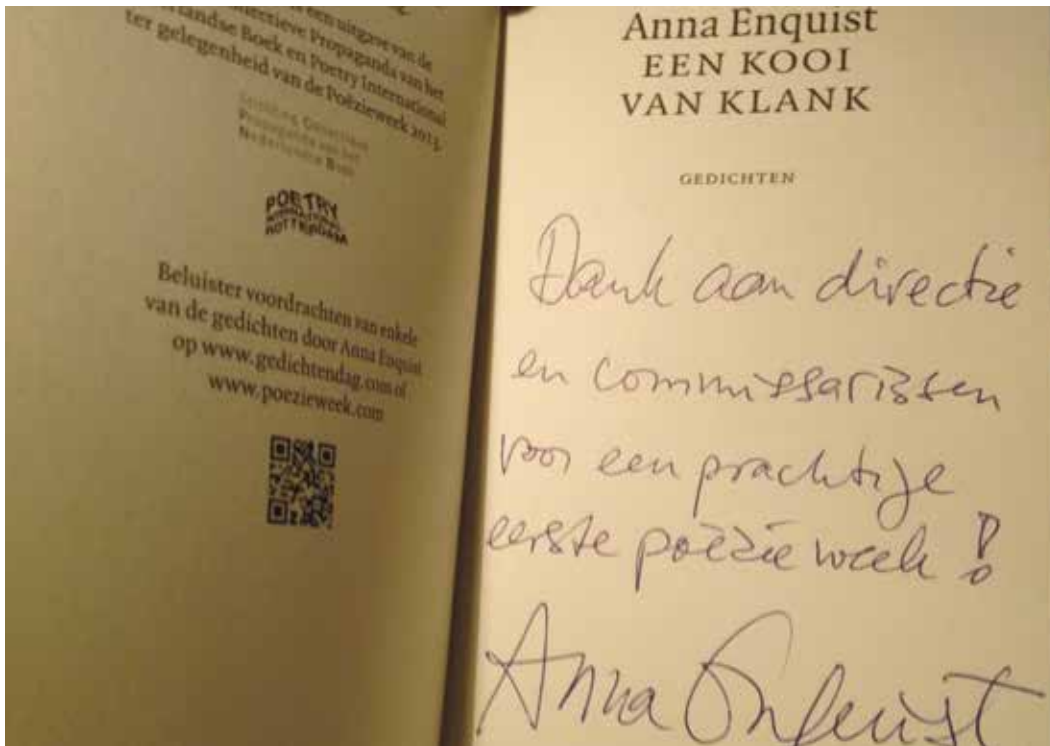
POËZIEWEEK

Een bundel activiteiten

Op de avond voor het begin van de Poëzieweek werd in Utrecht de uitslag van de VSB Poëzieprijs bekendgemaakt. Winnaar werd Ester Naomi Perquin met haar bundel *Celinspecties* (Van Oorschot). Via Poetry International konden boekverkopers exemplaren van de zes genomineerde bundels met extra boekhandelskorting bestellen. Een avond later nam Ramsey Nasr in Paradiso, Amsterdam afscheid als Dichter des Vaderlands. Hij werd opgevolgd door Anne Vegter. Het Metropole Orkest verleende medewerking. De Poëzieweek bundelde talrijke poëzieactiviteiten in Nederland en Vlaanderen. Er was een SNS Reaal Fonds Dichterstournee, die dichters als Erik Bindervoet, Tsjead Bruinja, Tjitske Jansen

en Ted van Lieshout met jong publiek in contact bracht. In Vlaanderen werden de Herman de Coninckprijzen voor het beste gedicht en de beste bundel uitgereikt. De bekroonde bundel was *De oksels van de bok* van de Limburgse Annemarie Estor (Wereldbibliotheek). De week werd afgesloten met het Gedichtenbal in de Stadsschouwburg Amsterdam. Daar traden onder meer Remco Campert & Benjamin Herman op, en Anne Vegter, Ramsey Nasr, P.F. Thomése, Nico Dijkshoorn, Ester Naomi Perquin, Victor Schiferli en Ellen Deckwitz. Anders dan de VSB-prijs is de Turingprijs bestemd voor een enkel gedicht. Iedereen mag meedoen. Mediapartner van

de Turingprijs is *Met het oog op morgen*. De jury ziet de gedichten zonder auteursvermelding. De prijs ging dit jaar naar Onno Kusters uit Utrecht voor zijn gedicht *Doe-Het-Zelf*. De prijsuitreiking vond plaats in de Stadsschouwburg Amsterdam, voorafgaande aan het Gedichtenbal. De Vlaamse en de Nederlandse Stichting Lezen en Poetry International boden scholen in het basis- en voortgezet onderwijs poëzielessen aan. Voor de bibliotheken werden poëziekaarten beschikbaar gesteld om aan leden weg te geven. De kaarten waren elk voorzien van een bekend Nederlandstalig gedicht over muziek.

LENTEKRIEBELS

Een boek kan zoveel doen...

In het voorjaar trekken we er allemaal graag weer op uit om dingen te ondernemen: de tuin in of de natuur, een reis plannen, op zoek naar voorjaarsgerechten, de nieuwste mode ontdekken. Over al die onderwerpen is wel een boek te vinden. En al die onderwerpen gun je een jaarlijkse campagne, om de aandacht te trekken van de media en potentiële lezers. Vandaar het idee voor de nieuwe non-fictiecampagne *Lentekriebels*, met daaraan gekoppeld het nieuwe algemene motto van meerdere CPNB-campagnes: *Een boek kan zoveel doen*.

Lentekriebels werd opgezet met de ambitie om ook een nieuwe doelgroep buiten de boekwinkel en de bibliotheek aan te spreken. Daarbij paste samenwerking met twee mediapartners met een sterke marktpositie, *Margriet* en *100%NL*. En daarbij paste aanwezigheid op de *Huishoudbeurs*.

Centraal element in de actie werd een korting van 20% op 23 populaire non-fictietitels gedurende de actieperiode van 16 tot en met 24 februari. Die titels werden gepresenteerd in een inspiratiegids van 32 pagina's, met voor elke titel één pagina. Boekwinkels en bibliotheken konden de gids bij de CPNB bestellen. De korting op de 23 titels werd ditmaal geheel door de uitgevers opgebracht. Daarnaast werd de gids voor aanvang van de actie meegeseald in 150.000 exemplaren van *Margriet*. De redactie van *margriet.nl* voegde

er nog een eigen *Huishoudbeurs*-blog aan toe. Tegelijk besteedde *100%NL Magazine* ruime redactionele aandacht aan de actietitels – oplage 125.000 exemplaren.

LENTEKRIEBELS

...op de Huishoudbeurs

Tracy Metz en
Maartje van den Heuvel

de
Gouden
Tulp

2013

Om de ambitie van het brede bereik voor *Lentekriebels* kracht bij te zetten, huurde de CPNB een stand op de Huishoudbeurs, van 16 tot en met 24 februari in de Amsterdamse RAI. Nieuwsgierig gemaakt door de mediapartners *Margriet* en *100%NL Magazine*, trok de stand veel bezoekers. Er stonden hapjes klaar, er waren workshops, interviews en boekpresentaties. Ook vond er elk uur een

boekenmodeshow en een boekenloterij plaats. De *Lentekriebels* inspiratiegids werd er ruimhartig uitgedeeld. Op de CPNB-stand trad een verrassende *ticket* aan auteurs op: tv-kok Annabel Langbein, modegoeroes Trinny & Susannah, allesbreiers Arne & Carlos, voedingsdeskundige Jesse van der Velde, neuropsychiater André Aleman, zanger en vogelaar Hans

Dorrestijn en dan ook nog een doodgewone, maar zeker niet verdwaalde romanschrijver: Kader Abdolah. Een aantal van de programmaonderdelen die door de CPNB waren ingebracht, speelde zich af op het hoofdpodium van de Huishoudbeurs. Op de openingsdag van de beurs werd de Gouden Tulp uitgereikt. Deze boekverkopersprijs voor het beste non-fictieboek van het afgelopen jaar was door de CPNB al eerder ontwikkeld maar kon nog wel enige inbedding gebruiken. De Gouden Tulp ging naar *Zoet & Zout. Water en de Nederlanders* van journalist en auteur Tracy Metz en kunsthistorica Maartje van den Heuvel (nai010 uitgevers). *AD*, de

Volkskrant en *NRC Boeken* maakten er ruimte voor en *TROS Nieuwsshow* deed een interview met de winnaars.

De stand op de

Huishoudbeurs was goed bezocht, terwijl stand en materialen er prettig voorjaarsachtig uitzagen. Boekhandelsketens en uitgevers adviseerden met *Lentekriebels* door te gaan. De CPNB besliste anders. Een stand op de Huishoudbeurs slurpt menskracht en leverde weinig concreets op. Meer dan voorheen moet de CPNB scherp kiezen.

BOEKENWEEK

Korter en krachtiger

103.000 ex.

43.000 ex.

61.500 ex.

750.000 ex.

Maar liefst 29 jaar lang was dit de Boekenweek: elf dagen in maart, van woensdag tot en met zaterdag. Onderzoek gaf aan dat de consument die lengte als onduidelijk ervoer. Bovendien concentreerde de winkeldrukte zich steeds meer op de eerste vier dagen van de campagne, na de introductie van het vrij reizen met NS op de eerste zondag. Dat motiveerde de CPNB in 2013 tot groot onderhoud aan de Boekenweek nadat een jaar eerder een meerjarige campagnestijl was geïntroduceerd: verkorting van 11 naar 9 dagen, zaterdag tot en met zondag, met het vrij reizen op de laatste zondag.

Het bleek een goede greep. Boekwinkels en bibliotheken reageerden instemmend en ook de cijfers spraken duidelijke taal. Een vergelijking van week 12 en 13 vorig jaar met week 11 en 12 dit jaar viel uit in het voordeel van 2013. De boekwinkel haalde met Nederlandstalige boeken 3,7% meer omzet. De negatieve trend van twee voorafgaande Boekenweken was daarmee gekeerd.

In haar essay *De leeuw en zijn hemd* ging Nelleke Noordervliet in op het geschiedenisthema dat aan deze Boekenweek verbonden was: *Gouden tijden, zwarte bladzijden*. Ook Kees van Kooten dook in zijn

Boekenweekgeschenk *De verrekijker* de historie in. De verrekijker waarmee hij thuis was opgegroeid, bracht hem tot vragen over het oorlogsverleden van zijn vader. Extra bijzonder aan dit geschenk was de *Literagenda* die Van Kooten erin had opgenomen: een complete literaire agenda voor het komende jaar, doorspekt met karakteristieke overpeinzingen, goede raad of humoristische kreten.

Verder was er dit jaar nog een bijzondere uitgave. Waar voorheen in de bibliotheken een boekje over het leven en werk van de Boekenweekauteur werd uitgedeeld, koos de CPNB voor een bundel rondom het thema *Gouden tijden, zwarte bladzijden*, waarin diverse schrijvers, artiesten en andere coryfeeën een persoonlijke ontboezeming deden over een gouden of zwarte bladzijde uit hun leven. De samenstelling was gevarieerd en uitdagend: Job Cohen, Hugo Borst, Giovanca, Jörgen Raymann, DJ Isis, Hedy D'Ancona, Erik van Muiswinkel en anderen werkten mee. De bibliotheken ontvingen de bundel positief.

BOEKENWEEK

Gouden tijden, zwarte bladzijden

De aftrap voor de Boekenweek was als vanouds het Boekenbal – met een optreden van Joe Jackson als bijzondere verrassing, dit keer dus op vrijdag. Maar de Stadsschouwburg Amsterdam was niet de enige plek waar die avond het boek gevierd werd. Verschillende winkels openden voor nachtverkoop. Na een feestelijke avond kon om 00.00 uur worden overgegaan tot uitgifte van het Boekenweekgeschenk. Naast de Boekenweekbundel was er voor bibliotheekleden een Schrijfwedstrijd, in samenwer-

king met dewebsschrijvers.nl. Deelnemers werden uitgenodigd om hun persoonlijke gouden en zwarte bladzijden in een verhaal te onthullen. Abdelkader Benali selecteerde de 25 beste verhalen, die speciaal voor de bibliotheken gebundeld werden als boek én e-boek. Een ander nieuw fenomeen was de Boekentipper, een online applicatie die de lezer helpt thematitels te vinden. Door vragen over voorkeuren te beantwoorden, komt de lezer bij titels die precies aansluiten bij zijn of haar interesses. De Boekentipper sloeg aan en zou in an-

dere campagnes terugkomen.

Dan was er nog een interessante samenwerking tussen CPNB, de BankGiro Loterij en het Rijksmuseum. De BankGiro Loterij kreeg in het Boekenweekgeschenk een boekenlegger met een prijsvraag. Als tegenprestatie werd de Boekenweek meegenomen in de communicatie van de BankGiro Loterij, was er een Boekenweekvraag in *Miljoenenjacht* en was er gedurende de Boekenweek iedere dag een Boekenweekitem in *Koffietijd*.

De online talkshow *Boekenweek Live!* vond plaats op 20 maart. In de Openbare Bibliotheek Amsterdam ontving presentator Arjen Lubach Kees van Kooten en Edward van de Vendel, auteur van *De geluksvinder*. Middelbare scholieren konden opdrachten insturen rondom dit boek om een plekje in de uitzending te bemachtigen. Scholieren uit het land konden aan de uitzending deelnemen via Skype en Twitter. *Boekenweek Live!* was trending topic. Op zaterdag 23 maart vond in Poppodium 013 in Tilburg het Boekenbal voor Lezers TILT plaats. De dag erna was de twaalfde NS Vrij Reizen Dag. Hoeveel reizigers zouden er ditmaal instappen met *De verrekijker* als treinkaartje? Volgens hoofdsponsor NS waren het er 230.000.

Net als vorig jaar was het Boekenweekgeschenk ook in Vlaamse boekhandels verkrijgbaar, in het kader van de Literaire Lente.

WEEK VAN HET LUISTERBOEK

Leo Blokhuis en Arthur Japin

Van 22 tot en met 28 april was het de Week van het Luisterboek. Op de openingsdag werd in Kunststof Radio (NTR) de uitslag bekendgemaakt van de verkiezing van de Luisterboek Award 2013. Een jury bestaande uit Vincent Bijlo (cabaretier), Daan van der Valk (Boekhandel H. de Vries, Haarlem), Lara Rens (Radio 1), Winfried Baijens (presentator) en Milouska Meulens (Jeugdjournaal) stelde een shortlist van tien titels samen waaruit het publiek kon kiezen. De winnaar bleek Arthur Japin die zelf zijn roman *Maar buiten is het feest* insprak (Rubinsteijn). 'Japin kleurt zijn personages zoals alleen de schrijver zelf dat mag en kan,'

had de jury bij het samenstellen van de shortlist vastgesteld. Er werden ruim 6.000 stemmen uitgebracht, 1.000 meer dan het jaar ervoor.

Tijdens de Week gaf de boekhandel het Luistergeschenk *Electrifying Berlin* van Leo Blokhuis cadeau bij besteding van minimaal € 9,95 aan Nederlandstalige boeken of dito luisterboeken. 'Popprofessor' Blokhuis gaf daarop een college over Berlijn als muzikaal centrum, van Kurt Weill via David Bowie tot techno. Tegelijk gaven de bibliotheken het geschenk aan nieuwe leden en leners van luisterboeken.

De radio pikte de Week goed op. De hele week gaf Giel Beelen luisterboeken weg in zijn programma op radio 3FM.

Naast het Luistergeschenk kwam de CPNB met het inspiratiemagazine *LUID*. Het marketingbudget werd ingezet voor een campagne op Spotify.

Tijdens de Week van het Luisterboek werden 40% meer luisterboeken verkocht dan gemiddeld in de zestien weken ervoor.

14.350 ex.

SPORTBOEKEN

Juryprijs én Publieksprijs

Een van de boekgenres die er de laatste jaren positief uitspringt is het sportboek. Dat is iets om dubbel te koesteren, want sportboeken zijn een mannengenre. En mannen zijn door de bank genomen minder gretige lezers dan vrouwen.

Al enkele jaren wordt er een Sportboek van het Jaar gekozen. Of eigenlijk twee: een juryfavoriet en een publieksfavoriet. Partners in deze uitverkiezing zijn sportboekenantiquariaat sportboek.nl, Stichting Olympisch Stadion en sportgeschiedenis.nl. In het jaar waarin de Kinderboekenweek in het teken van sport stond, was de

De Week van het Sportboek

CPNB ook betrokken bij de organisatie van de bekendmaking van de tien genomineerden voor de sportboekenverkiezing, op zaterdag 20 april op het Pieter Vreedeplein in Tilburg tijdens de opening van de Nationale Sportweek. Matthijs Groenewoud presenteerde.

De uitslag werd op 10 juni bekendgemaakt tijdens een bijeenkomst in het Olympisch Stadion te Am-

sterdam gewijd aan de Week van het Sportboek, 8 t/m 16 juni. De Nico Scheepmaker Beker, de juryprijs, ging naar Wilfried de Jong voor zijn verhalenbundel *Kop in de wind* (Podium). De Publieksprijs was voor Sjoerd Mossou's boek *Avondje NAC. Een liefdesverklaring* (Bertram + de Leeuw). Dit boek mocht zich tooien met de titel Nusportboek van het jaar.

DIORAPHTE JONGERENLITERATUUR PRIJS

John Green en Philip Huff

Philip Huff

In de Angelsaksische wereld is *Young Adult Fiction* al decennialang een bloeiend genre, waarin de belevingswereld van jongemensen zich vertaalt naar kwalitatief hoogwaardige literatuur. In Nederland wint het jongeren-

boek langzaam terrein. Om deze opkomst een steuntje in de rug te geven, is de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs in het leven geroepen. Georganiseerd door Stichting CPNB in samenwerking met CJP en Stichting Lezen en mede mogelijk

gemaakt door Stichting Dioraphte. De Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs bestaat uit jury prijzen voor Nederlandstalige en vertaalde literatuur en een Publieksprijs. Op 27 maart werd de stemperiode voor de Publieksprijs geopend met de bekendmaking van de tien nominaties, vijf in elke rubriek. Middels diverse jongerenmedia en websites (waaronder de site van MTV) werd opgeroepen om te stemmen. Wie stemde, maakte kans op een Sony Reader.

De uitreiking van de prijzen vond op 16 april plaats in de School voor Journalistiek in Utrecht. De jury prijzen gingen naar *Niemand in de stad* van Philip Huff (De Bezige Bij) en *Een weeffout in onze sterren* van John Green (Lemniscaat, vertaald door Nan Lenders). Dit boek bleek ook favoriet bij de stemmers. Annemarie Terhell, de voorzitter van de jury (die verder bestond uit boekverkoper Anne Marie Baud, bibliothecaris Rita Bemelmans en docenten Mariët Engels en Jürgen Peeters), constateerde helaas dat 'het Nederlandstalig aanbod in 2012 sterk achterbleef bij het vertaalde werk. Dat kan toeval zijn, maar het lijkt er toch op dat uitgevers jongeren minder prioriteit geven, nu er in de boekenwereld harde klappen vallen.'

DAS MAGAZIN FESTIVAL

Heel de stad één leesclub

Dat er legio jongeren bestaan die te porren zijn voor het boek, bleek 18 mei op het nieuwe Das Magazin Festival: voor een avond toverde het avontuurlijke tijdschrift *Das Magazin* Amsterdam om tot de grootste leesclub van Nederland. Op 30 bijzondere plekken in de stad spraken lezers met hun favoriete auteur over diens werk, eindigend in een groot feest in De Melkweg. Het kantoor van de CPNB aan de Herengracht was één van die locaties. Daarnaast heeft de CPNB voor *Das Magazin* bemiddeld bij andere culturele instellingen, manuren ingezet en een financiële bijdrage geleverd.

4 EN 5 MEI

Boekjes in nieuwe huisstijl

Elk jaar brengt de CPNB voor het Nationaal Comité 4 en 5 mei de toespraken bij de Nationale Herdenking en de Viering van de Bevrijding in de boekwinkel. Voorafgaand aan de herdenking op de Dam in Amsterdam werd de 4 meivoordracht in De Nieuwe Kerk gehouden door Pauline Broekema, onder de titel *'Geef mij onze klei maar!'*. De ochtend erop hield Ernst Hirsch Ballin in de Domkerk te Utrecht de 5 meilezing *Een verbond van vrijheid*. De CPNB verspreidde het boekje met de twee toespraken in hardcoverversie naar de openbare bibliotheken en bracht voor € 5 een softcover in de boekhandel. Boekhandels die de boekjes afnamen kregen als bonus

een pakket met fakkelstickers om uit te delen. Meer en meer schiet de fakkel wortel als 21ste-eeuws symbool voor de meidagen. De vormgeving van de boekjes werd ingebed in een nieuwe huisstijl die het Nationaal Comité liet ontwikkelen voor de bijeenkomst in De Nieuwe Kerk, de start van de Nationale Viering van de Bevrijding en het Bevrijdingsconcert op de Amstel

in de avonduren van 5 mei. De CPNB ondersteunde het Nationaal Comité bij de ontwerperskeuze hiervoor. De keus viel op Studio Ron van Roon. Het grote jubileumboek *Breekbare dagen*, dat de CPNB in 2012 samen met het Nationaal Comité uitgaaf, werd gedurende de drie maanden van het voorjaar in prijs verlaagd.

KONINGSVAART

Schrijvers op het IJ

Op 30 april was het Kroningsdag. Na de plechtigheden in het Koninklijk Paleis en De Nieuwe Kerk maakte de kersverse koninklijke familie een rondvaart over het IJ. Tijdens die rondvaart presenteerden verschillende takken van sport en cultuur zich aan de Koning en daarmee ook aan miljoenen tv-kijkers over de hele wereld. De letteren mochten in die sport- en cultuurschouw niet ontbreken, maar hoe presenteer je een solitaire bezigheid als lezen op een van de meest publieke dagen die er te bedenken valt?

Daar werd het volgende op gevonden: een schrijversboot. Deel van het nautische decor dat, naast het prachtige voorjaarsweer, de koningsvaart tot een plaatje maakte. Aan boord bevonden zich onder meer Marjan Berk, Renate Dorrestein, Philip Hopman, Ted van Lieshout, Jan Paul Schutten, Rosita Steenbeek, Harmen van Straaten en Edward van de Vendel. De schrijversboot was uitgerust met het toepasselijke Marsmancitaat *Denkend aan Holland zie ik breede rivieren traag door oneindig laagland gaan*. Toen de cameraploeg de boot enterde, voerde Renate Dorrestein, voorzien van oranje maxibril, het woord.

JUNI - MAAND VAN HET
SPANNENDE BOEK

Feest met kogels en dolken

Juni - Maand van het Spannende Boek vond in 2013 voor de 25ste keer plaats! Een dergelijke mijlpaal vraagt om een feestje en daarom stond de Maand dit jaar geheel in het teken van het 25-jarig jubileum en de uitgroei van het genre in die periode tot één van de populairste genres in boekhandel en bibliotheek. Dit alles onder het welkuidende motto *25 jaar Juni - Maand van het Spannende Boek*.

De POS-materialen in boekhandel en bibliotheek waren geheel in stijl opgetrokken en verbonden de thema's feest, boeken en misdaad. Zo was er de boeken(om)legger en waren er diverse affiches, banieren en makelaarsborden met afbeeldingen van boeken, dolken en kogels, alles in een feestelijk tintje.

Auteur van het geschenkboek was dit jaar Loes den Hollander. Zij schreef het spannende boekje *Nooit alleen*. Bij besteding van € 12,50 aan Nederlandstalige boeken kregen klanten dit verhaal cadeau in de boekhandel.

De bibliotheek kon ook iets cadeau geven aan nieuwe en bestaande leden: *Crimezone magazine*, een full color kwartaalmagazine gemaakt door de redactie van crimezone.nl, de populairste site voor thrillers

– onder hoofdredactie van Sander Verheijen. Dit nummer had een speciale focus op het 25-jarig bestaan van Juni - Maand van het Spannende Boek. Bibliotheken konden het magazine goedkoop inkopen.

Na de succesvolle introductie van De Boekentipper bij de Boekenweek zette de CPNB ter gelegenheid van de Maand een Spannende Boekentipper online.

De junimaand liet een omzetstijging zien van 9,6% aan spannende boeken ten opzichte van een jaar eerder. *Inferno* van Dan Brown was daar natuurlijk zwaar medeplichtig aan, maar ook Nicci French, Karin Slaughter, Suzanne Vermeer en Loes den Hollander gingen grif over de toonbank.

597.500 ex.

AVOND VAN HET SPANNENDE BOEK

Jubileum met Nicci French en Karin Slaughter

De Avond van het Spannende Boek, met speciaal vanwege het 25-jarig jubileum grote namen onder de optredende auteurs als Nicci French en Karin Slaughter, viel op 30 mei en vond voor de tweede maal plaats in Felix Meritis in Amsterdam. De avond begon met de uitreiking van De Gouden Strop en Schaduwprijs. Aan juryvoorzitter Annemarie van Gaal de eer om De Gouden Strop uit te reiken. De jury bestond verder uit Lieke Kézér (*Veronica Magazine*), Irene Start (*Elsevier*), Theo Hakkert (*De Twentsche Courant Tubantia*) en Gijs Ko-

revaar (*Algemeen Dagblad*). De Gouden Strop ging naar Michael Berg (pseudoniem van Michel van Bergen Henegouwen), voor zijn thriller *Nacht in Parijs* (The House of Books). De prijs werd voor de 27ste keer uitgereikt en bestond uit een geldprijs van € 10.000 en een sculptuur van Marianne van den Heuvel. De Schaduwprijs voor het beste thrillerdebuut ging naar Walter Lucius (pseudoniem van scenarist en producent Walter Goverde) voor zijn boek *De vlinder en de storm* (A.W. Bruna). Beide prijzen zijn een initiatief van het Ge-

nootschap van Nederlandse Misdaadauteurs (GNM).

Daarnaast was er in het kader van de Maand een speciale MuseumMaand, op 17 juni. Onder het motto *De week is nog nooit zo spannend begonnen* waren thrillerauteurs die dag in ruim twintig musea door heel Nederland gastconservator, gaven ze een rondleiding of waren zij op een andere manier betrokken bij een interessante expositie. Met Daniëlle Hermans in het Centraal Museum Utrecht, Tomas Ross in het Rijksmuseum Amsterdam, Loes den Hollander in Museum Het Dolhuys in Haarlem. En vele anderen.

EDERLANDSE K

derlandse
erjury
013

gemaakt door
N-AMRO

De Ned
erjury
2013

Mede mogelijk gemaakt door
ABN-AMRO

KINDERJURY 2013

KINDERJURY
Stilton & Sikkels

Workshop in de Kinderjurybus

Op 19 juni werd de Prijs van de Nederlandse Kinderjury voor 6-9 jaar gewonnen door Geronimo Stilton met *Fantasia VII* (De Wakkerere Muis). Bij de 10-12-jarigen ging de prijs naar Manon Sikkel met *Voor wie doe jij een moord? door IzzyLove* (Moon). Het waren dezelfde winnaars als vorig jaar, Geronimo Stilton bleek al voor het vierde jaar op rij de populairste.

Op een vrolijke bijeenkomst in Hotel de Goudfazant te Amsterdam reikten de Senaatsleden de prijzen uit. Manon Sikkel was niet alleen de favoriet van de stemmers maar ook van de Senaatsleden, ze

kreeg de Pluim van de Senaat. Het was de Senaat opgevallen dat haar boek het enige boek bij de top 5 was dat helemaal alleen uit tekst bestond. De jongere Senaatsleden gaven hun Pluim aan *De wraak van Lorre* van Tosca Menten (Van Goor). Isolde Hallensleben presenteerde. Met 30.000 bleef het aantal stemmen vrijwel stabiel. ABN AMRO trad voor het achtste jaar op als hoofdsponsor.

Tussen 6 maart en 17 mei werd er gestemd. Op die begindatum installeerden Paul van Loon en Janneke Schotveld de Senaatsleden in het Amsterdamse hoofdkantoor

van Kinderjurypartner Hyves.

Tyche van Bommel verzorgde de presentatie.

Tijdens de stemperiode deed de Kinderjurybus door het hele land 27 plekken aan, waarvan 21 met workshop.

Terwijl de betrokkenheid van de kinderen buiten kijf staat, daalt de afname van Kinderjury-pakketten door boekwinkels, bibliotheken en basisscholen. De CPNB wil deze ontwikkeling pareren door nog zwaarder in te zetten op het karakter van de Kinderjury als leesbevorderingsactie.

EDUCATIE

Meer inspanning richting scholen

Vanouds is het basisonderwijs een voorname partner van de CPNB. Kijken we naar de Kinderboekenweek, dan is het niet overdreven te stellen dat de basisscholen het belangrijkste campagnepodium vormen, belangrijker dan de openbare bibliotheken en de boekwinkels. Het uniek hoge bereik in de doelgroep van de Kinderboekenweek is vooral aan de scholen te danken.

Al in 2003 is de CPNB begonnen het basisonderwijs in het voorjaar op de hoogte te brengen van alle relevante activiteiten in het komende schooljaar. Dit jaar in mei werd de

verspreiding van *De Kinderboekengids*, die de Kinderboekenweek, de Nederlandse Kinderjury, De Nationale Voorleesdagen en de Nationale Voorleeswedstrijd van Stichting Lezen presenteert, nog eens een stuk geïntensiveerd. Het onderwijzersplatform PrimaOnderwijs.nl ondersteunde *De Kinderboekengids* met redactionele aandacht in het magazine en met nieuwsbrieven. De CPNB verspreidde via dit kanaal een extra flyer.

Lang is gezocht naar de beste manier om het voortgezet onderwijs bij CPNB-campagnes te betrekken. Veel leuke plannen liepen spaak op de geringe ruimte die er in de curricula overblijft. Met de on-

line tv-uitzendingen *Boekenweek Live!* en *Nederland Leest Live!* lijkt een vehikel gevonden dat CPNB-campagnes twee maal per jaar in een flink aantal klassen van het voortgezet onderwijs brengt. Tegelijk wint het maken van campagnewebsites voor leerlingen én leerkrachten aan belang. Daarbij werkt de CPNB intensief samen met Stichting Lezen.

Al met al voor de CPNB voldoende reden om in 2013 zwaarder op educatie in te zetten. Een in 2012 vertrokken medewerker die onder andere educatie in haar portefeuille had, werd vervangen door twee parttimers, beiden speciaal met educatie belast.

DE KINDERBOEKENGIDS

2013 / 2014

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Klaar voor de start!

ALLE CAMPAGNES OP EEN RIJ:

KINDERBOEKENWEEK 2013

DE NATIONALE VOORLEESDAGEN 2014

DE NEDERLANDSE KINDERJURY 2014

DE NATIONALE VOORLEESWEDSTRIJD 2013/2014

Bestellen vóór vrijdag 14 juni op www.cpnb.nl/onderwijs

ZILVEREN GRIFFELS, PENSELEN EN PALETTEN

Midzomer Kinderboeken Borrel

Dit jaar geen Griffeldiner. Het traditionele etentje waarbij de winnaars van de Zilveren Griffel hun prijs uitgereikt kregen – een week voor het Kinderboekenbal – werd afgeschaft. In plaats van het diner kwam er een MidzomerKinderboekenBorrel. Nee, niet alle kinderboekauteurs en uitgevers waren in eerste instantie te spreken over deze nieuwe opzet. Maar

de beslissing van de CPNB om het Griffeldiner te vervangen door de MidzomerKinderboekenBorrel was weloverwogen.

Wie weet kon de MidzomerKinderboekenBorrel uitgroeien tot een mooie aanvulling op het Kinderboekenbal, waar de kinderen centraal staan. Tijdens de Midzomerborrel zou er, in tegenstelling tot op het Kinderboekenbal, meer

ruimte zijn voor boekenvakkers om elkaar te spreken en gezamenlijk te proosten op het kinderboek. Uitgeverijen werd gevraagd om alle auteurs van wie in 2012 een boek verscheen uit te nodigen. Hierbij zaten dan automatisch ook de kanshebbers op een Zilveren Griffel, Zilveren Penseel, Zilveren Palet of een Vlag en Wimpel. Verder werd gevraagd belangrijke au-

teurs uit hun fonds en belangrijke relaties, zoals een boekhandelaar of jeugdbibliothecaris, een uitnodiging te sturen. Op die manier kon iedereen die iets bijdraagt aan het Kinderboekenvak aanwezig zijn.

Donderdagmiddag 27 juni was het moment daar, op het Westergasterrein in Amsterdam. Na enkele sprekers, onder wie Kinderboekenam-

bassadeur Jacques Vriens en wetenschapsjournalist Mark Mieras, werden de Zilveren Paletten, Penselen en Griffels uitgereikt.

In de Griffeljury zaten dit jaar Aad Meinderts (voorzitter), Elly Bart, Marjon Kok, Menno Daamen en Patricia van Keulen. De Penseel- en Paletjury bestond uit Annemies Broekgaarden (voorzitter), Erica Ringelberg, Jolanda Klaassen, Ron

van Roon en Thomas de Veen. De Griffeljury gaf tien boeken een Vlag en Wimpel, de Penseeljury drie.

Na afloop werd er geborrel in de Zuiveringshal West en keek iedere aanwezige positief terug. Het was een inspirerende middag waarin weer duidelijk naar voren kwam hoeveel prachtige kinderboeken Nederland rijk is.

Mondhygiëne! Haarverzorging! Boeken!

Was in 2012 *LINDA Magazine* de partner voor Zomerlezen, dit jaar werkte de CPNB samen met Etos. Met 541 vestigingen is Etos een van de grootste drogisterijketens van het land. Tussen 8 en 21 juli kregen Etosklanten bij besteding van minimaal € 10 een kortingsbon van € 5, geldig bij aankoop van een van 25 populaire boeken in de boekwinkel, zowel fysiek als online. In te wisselen tot en met 31 augustus. De keuze van de boeken werd gemaakt door een comité van Etos en boekverkopers. Ruim een half miljoen bonnen ging bij Etos langs de kassa's. De drogisterijketen ondersteunde de actie met winkelmateriaal, vermelding in 4,6 miljoen huis-aan-huisfolders en inzet van hun online media. De bonn ging vergezeld van een flyer met de 25 uitverkoren boeken. Sommige Etosfilialen pakten extra uit met boeken-uitstallingen. De CPNB stelde de boekwinkel in de gelegenheid winkelmateriaal af te nemen. De korting werd door uitgever en boekverkoper gedeeld. Het aantal verzilverde vouchers was ongeveer volgens verwachting.

BOEKENBAL 1997

Carmiggelt terecht

Op het Boekenbal 1997 ging er iets mis. Toen de laatste feestgangers dat jaar de Amsterdamse Stadsschouwburg uit waren gestommeld, was niet alleen de decoratie meegenomen, zoals het hoort, maar ook een bronzen portretkop van Simon Carmiggelt, bezit van de Stadsschouwburg. En dat hoorde niet. Excuses, zoekacties en ten slotte een verzoek aan beeldhouwster Diewuکه Abma-ter Horst om een nieuwe kopie van Carmiggelt te leveren. Hetgeen gebeurde.

In de zomer van 2013 liep een Maastrichtse handelaar over een rommelmarkt in Lommel in Belgisch Limburg, toen zijn oog viel op een Carmiggeltkop. Hij kocht het beeld met de bedoeling het ergens in het Amsterdamse door te verkopen. Met vermindering van juridisch gesteggel, kocht de CPNB het beeld van hem. Op 23 augustus overhandigde adjunct-directeur Gijs Schunselaar het verdwenen exemplaar aan Stadsschouwburg-directeur Melle Daamen. Die nu dus de trotse eigenaar is van twee Carmiggelts.

Saillant detail: tussen het moment dat het beeld weer opdook en dat het terugkeerde in de Stadsschouwburg overleed Diewuکه Abma, 87 jaar oud.

Ontvreemde Carmiggelt na zestien jaar terug in Amsterdamse Stadsschouwburg

POSTZEGELS

Er zijn nog steeds Belgen

Onder het motto *Grenzeloos Nederland* gaf PostNL in augustus vier postzegelvelletjes uit gewijd aan culturele wisselwerkingen tussen Nederland en België. De zegels gaan in op de deelterreinen schilderkunst, bouwkunst en literatuur. De literatuur is ditmaal niet verbeeld door middel van schrijversportretten – dan wordt het weer schilderkunst of fotografie. Ontwerpers Barends en Pijnappel – Nederlandse ontwerpers die al zeventien jaar in Antwerpen wonen en werken – kozen ervoor een plank met toepasselijke boeken op de zegels te zetten. Wie die boekruggen afspeurt, stuit op drie CPNB-uitgaven. De Boekenweekgeschenken *In de mist van het schimmenrijk* van Brusselaar W.F. Hermans en *Heldere hemel* van Antwerpenaar Tom Lanoye, het eerste geschenk dat ook in Vlaanderen gedistribueerd werd. Ook is er het Boekenweekessay *Sire, er zijn geen Belgen* van Jeroen Brouwers, uitgebracht in 1988, toen Vlaanderen thema van de Boekenweek was.

MANUSCRIPTA Op de Uitmarkt

Tatiana de Rosnay signeert

Om nog meer mensen kennis te laten maken met Manuscripta, de jaarlijkse opening van het boekenseizoen, zocht de CPNB samenwerking met de Uitmarkt, die voorheen altijd een weekeinde eerder plaatsvond. Manuscripta kreeg zo de mogelijkheid het nieuwe boekenseizoen te vieren met een cultureel geïnteresseerd publiek van 500.000 bezoekers. Het boekenfestival kreeg een zelfstandige plek op het Museumplein – los van de jaarlijkse Boekenmarkt op de Uitmarkt met de bekende uitgeverstands.

Op zaterdagmiddag werd daar in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds de Europese Literatuurprijs uitgereikt door juryvoorzitter Alexander Rinnooy Kan. De prijs, een geldbedrag van € 10.000 voor de schrijver en € 2.500 voor de vertaler van het bekroonde boek, ging naar *Limonov* van Emmanuel Carrère in vertaling van Katelijne de Vuyst en Katrien Vandenberghe (De Bezige Bij). Op zondagmiddag werd bekendgemaakt wie de Elspeet Boekverkooper van het Jaar was geworden. Dat bleek Bart van Aken van Boek-

handel Paard van Troje in Gent, vanwege het varen van een eigen koers, los van alle trends in deze woelige tijden. Hij kreeg de Albert Hogeveen Bokaal uitgereikt uit handen van juryvoorzitters Rob Waumans en Ivo Victoria. Andere kanshebbers waren José Ferdinandus (Het Leesteken, Purmerend), Veronie Snijder (Boekhandel Kramer, Winterswijk), Marischka Verbeek (Savannah Bay, Utrecht) en Cor Wiersma (Boekhandel Los, Bussum).

Wim Brands, Abdelkader Benali

Manuscripta en de Uitmarkt vonden plaats op 31 augustus en 1 september. De entree op beide dagen van deze zevende editie was gratis. Wederom was een grote diversiteit aan auteurs geprogrammeerd. Op de podia *Schrijversparade* en *OBA Theater van 't Woord* en in enkele kleinere festivaltenten, gaven verschillende auteurs een preview van hun nieuwe boek. Zo ook Angela Groothuizen, zij schreef *Paula en Khalilo, lekker schooieren* (Xander), het eerste deel van haar nieuwe kinderboekenserie. Actrice Nadja Hüpscher observeerde jarenlang mensen op straat voor *In het wild* (Atlas Contact) en kwam hierover vertellen. Vinologen Nicolaas Klei en Ilja Gort trokken een wijntje open met onder anderen Mirjam Rotenstreich, Arthur Japin, Franca Treur en taalkenner Wim Daniëls. Jan Heemskerk en

Bart van Aken

Saskia Noort praatten openhartig over liefde en seks. Special guest was Tatiana de Rosnay, bekend van de internationale bestseller *Haar naam was Sarah*. Op zondag gaf zij een preview van haar nieuwe boek *Onvoltooid verhaal* (Artemis & Co.). Leon Verdonshot, Zarayda Groenhart, Andrea van Pol, Dolf Jansen, Hadassah de Boer en Wim Brands verzorgden de interviews. Op beide dagen organiseerde de CPNB tussen vier en zes uur bij

de Manuscripta Bar een vakborrel. Hier konden mediamensen, uitgeverij- en bibliotheekmedewerkers en boekverkopers elkaar ontmoeten.

Peter Buwalda

GOUDEN BOEKEN

Vijf keer goud en één platina

An het begin van het nieuwe boekenseizoen werden voor de tweede maal Gouden Boeken uitgereikt. Zo reikte Johan Derksen op 30 augustus in het programma *Voetbal International* een Gouden boek uit aan René van der Gijp. De biografie *Gijp*, geschreven door Michel van Egmond (Voetbal International), was 250.000 keer over de toonbank gegaan en had daarmee de gouden status bereikt. Tevens was er tijdens het Manuscriptaweekend een Gouden Boek voor *Inferno* van Dan Brown (Luitingh-Sijthoff), *Zomerhuis met zwembad* van Herman Koch (Anthos), *Een keukenmeidenroman* van Kathryn Stockett (Mistral) en *Bonita Avenue* van Peter Buwalda (De Bezige Bij). De maandag erna kreeg Paulien Cornelisse in *De Wereld Draait Door* een Platina Boek uit handen van Matthijs van Nieuwkerk. Haar bestseller *Taal is zeg maar echt mijn ding* (Atlas Contact) was maar liefst 500.000 keer verkocht. Cornelisse was daarmee de eerste Nederlandse auteur om platina te ontvangen sinds de introductie van dit nieuwe fenomeen aan het begin van 2013.

Via de boekhandel naar publiek

Hans Weijers overhandigt het eerste exemplaar

In de aanloop naar de troonswisseling vatte het Nationaal Comité Inhuldiging het plan op voor een boek met dromen van Nederlanders, bestemd voor de kersverse Koning. En om dat boek vervolgens beschikbaar te stellen aan elk Nederlands huishouden.

De Nationale PostcodeLoterij werd bereid gevonden de kosten te dragen. Uit 6.500 binnengekomen dromen selecteerde een jury er 300 voor opname in het boek. Uitgeverij Nieuw Amsterdam zorgde voor de redactie en de productie. De dromen, vaak ook in de vorm van tekeningen, werden in acht categorieën onderverdeeld. Als distributiepartner schakelde het Nationaal Comité de CPNB in, en dusdoende alle boekwinkels.

Eind augustus kregen alle huis-

houdens een voucher in de bus, goed voor 1 exemplaar in een boekwinkel naar keuze. Op donderdag 5 september overhandigde Hans Weijers, voorzitter van het Nationaal Comité Inhuldiging in Rijksmuseum Paleis Het Loo aan de Koning het eerste exemplaar van *Mijn droom voor ons land. Inspiratie voor de Koning*. Die dag vanaf 18.00 uur konden de winkels los met de boeken.

Boekwinkels kregen het recht bij deze actie de oranje strik van het Nationaal Comité te voeren, de officiële erkenning voor mensen en organisaties die het Comité ondersteunen in zijn taak.

Voor elke vestiging van de openbare bibliotheek kwamen er twee exemplaren beschikbaar.

Een digitale versie van het boek kwam beschikbaar via mijnroomvooronsland.nl. Van die mogelijkheid maakten 55.000 mensen gebruik.

Toen de ophaalperiode op 1 oktober eindigde, was op veel plekken nog niet aan de vraag voldaan.

Vandaar dat er vanaf 31 oktober een extra ophaalperiode kwam, met bijgedrukte boeken.

In totaal vond het Droomboek tot het eind van het jaar de weg naar 1,45 miljoen Nederlandse huishoudens. Waarmee de boekverkopers een forse klus hebben geklaard.

DROOMBOEK

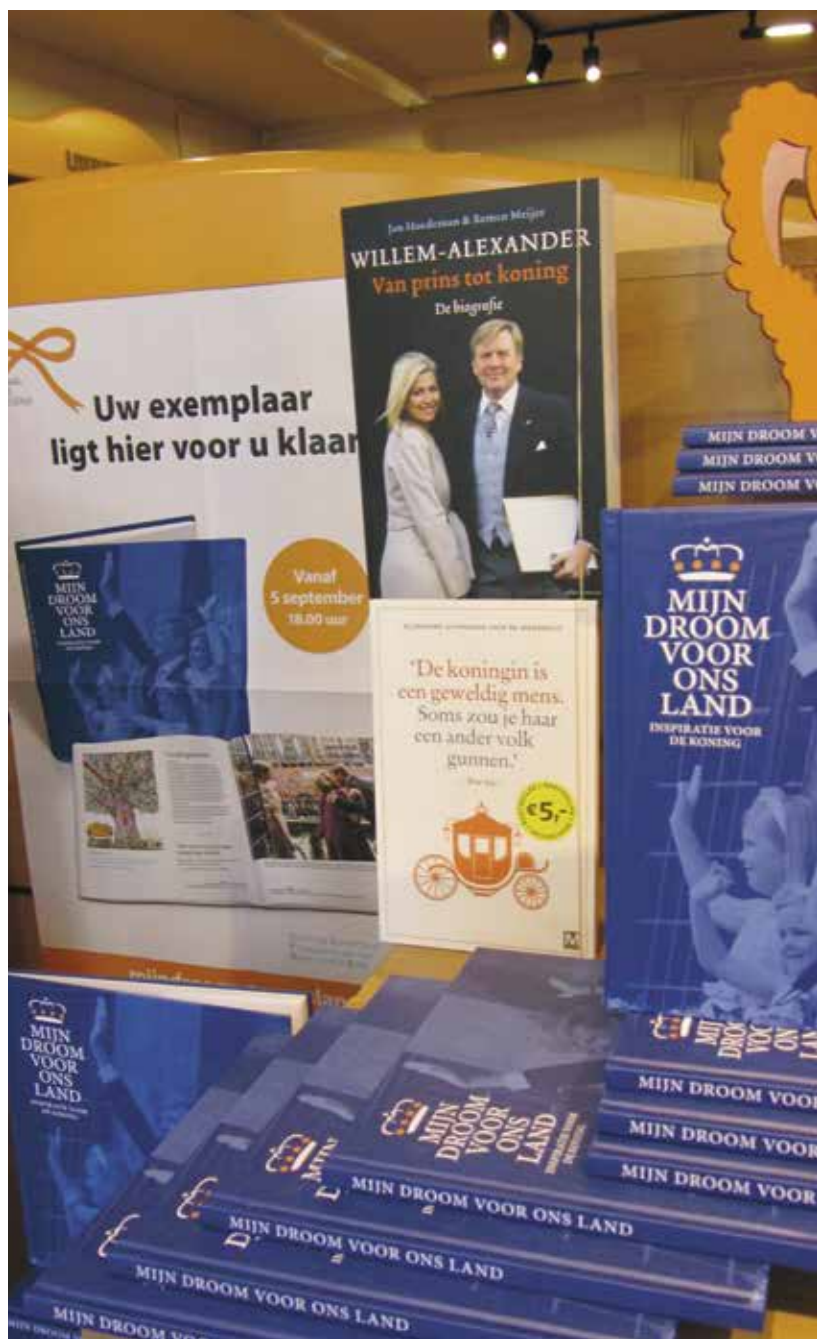
Alle kassa's gekoppeld

De CPNB zette de exemplaren van *Mijn droom voor ons land* uit op basis van eigen ervaring met het Boekenweekgeschenk, de grootte van de winkel en het daarbij behorende verzorgingsgebied. Om de ongekend grootschalige distributie van het boek goed te laten verlopen, werden twee bijzondere stappen gezet. In samenwerking met Boekenbon bv en de gespecialiseerde dienstverlener Intersolve werd een centrale voorraadadministratie opgetuigd, waarmee op de voet te volgen was in welke winkels er hoeveel boeken waren afgehaald. Dat systeem kon alleen draaien als het data kon verwerken uit alle zeventien kassasystemen die de Nederlandse boekhandel rijk is. Dat vergde nauwe samenwerking met de leveranciers daarvan. Zo konden snel boeken nageleverd worden op punten waar het hard liep of teruggenomen worden op plaatsen waar de animo tegenviel.

De andere maatregel was het inrichten van een aparte klantenservice met ruime openingstijden, alleen voor het *Droomboek*. Hier konden de boekverkopers met al hun vragen terecht. Af en toe gebruikten ze de klantenlijn ook om stoom af te blazen als iets aangaande het project hen hoog zat. Komen er mensen de winkel in die geen klant zijn? Gaan die wat extra's kopen? Of houden ze alleen maar het personeel bezig en benemen ze de vaste klanten het

zicht? Komen die extra mensen überhaupt? Voor de een waren extra klanten hartstikke welkom, voor een ander veel minder. Bij zo'n spontaan en massaal project

is het niet eenvoudig om het iedereen naar de zin te maken. Voor de CPNB was het in ieder geval een verrijkende ervaring.

GOUDEN LIJST

‘Sterk werk’ en
‘heerlijk feelgood boek’

Vijf boeken waren genomineerd voor De Gouden Lijst 2013, de prijs voor het beste jeugdboek in de leeftijd 12 tot 15 jaar. Deze prijs, ooit een initiatief van Ted van Lieshout en Hans Verheij, dicht het gat tussen de Zilveren en Gouden Griffels (tot twaalf jaar) en de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs (vanaf vijftien jaar). Aan de prijs is per categorie een bedrag van € 1500 verbonden.

In de categorie oorspronkelijk Nederlands waren dat *Rebel met vleugels. Het verhaal van Icarus* van Marcel Roijaards (Querido), *Zwarte zwaan* van Gideon Samson (Leopold)

en *Rotmoevie* van Marian De Smet (Moon). In de categorie vertaalde boeken waren de nominaties *Ik zal er zijn* van Holly Goldberg Sloan (Querido, vertaald door Pauline Michgelsen) en *Gesplitst* van Neal Shusterman (Lemniscaat, vertaald door Lydia Meeder). Op zaterdag 14 september werden de winnaars tijdens de Middag van het Kinderboek in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam bekendgemaakt. In de categorie oorspronkelijk Nederlands won *Rotmoevie* van Marian De Smet. Bij de vertaalde boeken won *Ik zal er zijn* van Holly Goldberg Sloan.

Over *Rotmoevie* zei de jury: ‘Marian De Smet heeft met dit ontroerende, herkenbare, grappige zomerse, spannende en gevoelige verhaal sterk werk geleverd’. En over *Ik zal er zijn* meldde het juryrapport: ‘Het is een heerlijk feelgood boek, dat leest als een film en dat je keer op keer kunt lezen zonder dat het inboet aan kracht.’

Op dezelfde middag werd ook nog een Gouden Boek uitgereikt. Uitgeverij De Fontein ontving namens Jeff Kinney uit handen van Eppo van Nispen een Gouden Boek voor meer dan 100.000 exemplaren van *Het leven van een loser, deel 1*.

Pauline Michgelsen, Mirjam Bot, Lydia Meeder, Marian De Smet, Gideon Samson

Eervolle Vermeldingen 2013

FILM BY THE SEA

Ontmoet een schrijver in Vlissingen

Antti Jokinen

Als vanouds besteedt het Zeeuwse filmfestival Film by the Sea aandacht aan boekverfilmingen. Tussen 13 en 22 september 2013 dongen twaalf films mee naar de Dioraphte Film- en Literatuuraward, met in de jury Mijke de Jong, Tatjana van Zanten, Monic Hendrickx, Huub van der Lubbe en Adriaan van Dis. Rinus Ferdinandusse trad weer op als voorzitter. De jury kende de prijs toe aan *The Attack* van de Libanees Ziad Doueiri, naar de roman *L'attentat* van de Algerijnse auteur Yasmina Khadra (Atlas Contact). De Film by the Sea Publieksprijs powered by CPNB was voor *Purge* van de Finse cineast Antti Jokinen, naar de roman van zijn landgenoot Sofi Oksanen die in het Nederlands verscheen als *Zuivering* (Anthos). Oksanen won

met deze roman de European Book Prize.

In het raamprogramma van het festival gaf Arjen Lubach een schrijfworkshop en waren er exclusieve literaire lunches met Marjan Berk, Tommy Wieringa,

Thomas Rosenboom, Christine Otten, Herman Brusselmans en Adriaan van Dis. Op de slotdag van Film by the Sea kon het publiek dat de CPNB Film- en Literatuurroute opging, drie films voor de prijs van twee zien.

FOTOWEEK

Ook in bibliotheken

Nederland telt ongeveer net zo veel fotografen als bondscoaches; zowat iedereen fotografeert. Tegelijk worden voor *vintage prints* van gerenommeerde fotografen enorme prijzen betaald en ook historische fotoboeken zijn veelgezocht, geholpen door het feit dat fotoboeken vaak lastig herdrukbaar zijn.

In deze interessante omgeving namen het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam en zijn Amsterdamse collega Foam het initiatief voor een nationale Fotoweek. De eerste werd gehouden van 20 t/m 29 september. Het prille evenement werd meteen uitgerust met een thema: *Kijk! Mijn familie*. Musea, fotogalleries, fotografenstudio's en bibliotheken kregen de gelegenheid om partner van de Fotoweek te worden en eigen activiteiten in dit kader op touw te zetten. Voor de partners kwamen pop-up fotostudio's beschikbaar, met het doel om online het Grootste Familiealbum van Nederland te creëren. De CPNB ondersteunde de Fotoweek met een nieuwsbrief naar de bibliotheken. Een zevental bibliotheken werd Fotoweekpartner.

DE BEST VERZORGDE BOEKEN

Gouden fotoboek

De selectie Best Verzorgde Boeken 2012 werd samengesteld door een jury bestaande uit uitgever Peter de Winter, drukwerkdrukker Johan Holterman, academiedocent Ada Lopes Cardozo en de ontwerpers Rob van den Nieuwenhuizen en Marlies Visser. Deze 54ste selectie was de Nederlandse inzending naar *Schönste Bücher aus aller Welt*, de wereldschonheidswedstrijd voor het boek in Leipzig, waar de internationale jury Best Verzorgde Boeken uit 31 landen beoordeelde. Het fotoboek *Cette montagne c'est moi* van Witho Worms, ontworpen door Hans Gremmen, won er een gouden medaille.

Van 14 september tot en met 27 oktober waren De Best Verzorgde Boeken 2012 te zien in het Stedelijk Museum Amsterdam. Bij die ge-

legenheid verscheen de jaarlijkse catalogus, ditmaal ontworpen door Studio Joost Grootens.

In de loop van het jaar waren er Best Verzorgde Boekenexposities in Matosinhos (Portugal), Poznań (Polen), Taipei (Taiwan), Wenen en Tokyo, en op de boekenbeurzen van Leipzig, Buenos Aires en Frankfurt.

De Best Verzorgde Boeken worden

gesponsord door papierleverancier Antalis, Almere,

L. van Heek Textiles, fabrikant van boekbandmateriaal in Losser en collectieve rechtenorganisatie BNO/Pictoright. In de organiserende Stichting De Best Verzorgde Boeken werkt de CPNB samen met ontwerpersorganisatie BNO en de Grafische Cultuurstichting.

GOUDEN PENSEEL EN GULDEN PALET

Penselen in het Rijksmuseum

De Zilveren Penselen waren al bekendgemaakt tijdens de MidzomerKinderboekenBorrel op 27 juni. Op 25 september zou dan ontsluitend worden welk boek bekroond werd met het Gouden Penseel. Het werd *Aan de kant, ik ben je oma niet!*, geïllustreerd door Sylvia Weve en geschreven door Bette Westera (Gottmer). Sylvia Weve ontving de onderscheiding die avond in het Rijksmuseum Amsterdam. Het Gulden Palet, de bekroning voor het werk van een buitenlandse illustrator, werd uitgereikt aan Tom Schamp voor *Het leukste abc ter wereld* (Lannoo).

Aansluitend werd de tentoonstelling *Penselen in het Rijksmuseum* geopend. Tot en met 10 december 2013 waren hier de originele prenten te zien van de winnaars van de Penselen, de Paletten en de Vlag en Wimpels van de Penseeljury. *Penselen in het Rijksmuseum* is een jaarlijkse samenwerking tussen het Rijksmuseum en de CPNB. Doel is kinderboekillustraties een eigen platform te bieden en kinderen

Tom Schamp, Sylvia Weve

naar kunst te leren kijken met behulp van de illustraties die zij kennen uit hun eigen boeken. Volgens de jury bevestigt 'Aan de kant, ik ben je oma niet!' de kracht van het papieren boek: er is geen betere vorm denkbaar om deze illustraties tot hun recht te laten komen.' Over *Het leukste abc ter wereld* tekende de jury op: 'De begeleidende tekst bij de laatste letter van het

alfabet luidt toepasselijk: "Zoveel onzin zag ik zelden" – maar wát een geestige, spannend uitgevoerde, originele onzin!'

KINDERBOEKENWEEK
Hollen en
stilstaan

oktober

Boekhandel

Vrijdag 4 oktober
Janneke Schotveld

15.45 uur: 7-9 jaar
16.30 uur: 7-9 jaar

Kom verkleed als dier,
doe mee aan de prijsvraag
en win een mooi boek.

Ses...
als de
Gruffalo
va. 15.30 uur:
alle leeftijden

Woensdag 9 oktober:
voorstelling 'Oh nee,
niet weer een boek'

15.00 uur: 4-8 jaar
15.30 uur: 4-8 jaar
16.00 uur: 4-8 jaar

Vrijdag 11 oktober:
Marianne B...
si voor e...

KINDERBOEKENWEEK
"Klaar voor
de start!"

GRATIS
BIJ KTO,
AAN KINDER-
BOEKEN

Je bent
Super...
Jan!

GRATIS
BIJ KTO,
AAN KINDER-
BOEKEN

2 T/M 13 OKTOBER 2013

KINDERBOEKENWEEK

'Klaar voor de start!'

De Kinderboekenweek met als motto *Klaar voor de start!* vond plaats in een dalende markt en deelde in die trend. In sommige winkels was het hollen, in andere stilstaan. Ook binnen de winkel was het beeld grillig – op sommige dagen stervensdruk met kinderen, ouders en grootouders, op andere dagen had je overal zicht op de boeken. Over de hele linie daalde voor de deelnemende winkels de omzet van kinderboeken met 10 en de afzet met 6 procent. In zaken die wel kinderboeken voeren maar niet aan de campagne deelnamen waren de minnen respectievelijk

ruim 13 en 10,5. De gemiddelde prijs van het verkochte kinderboek was vorig jaar opgedreven door het net verschenen *Nederland* van Charlotte Dematons en keerde nu terug naar een normaler niveau. Net als het hele jaar door, staken ook in deze Kinderboekenweek de cijfers van het kinderboek gunstig af tegen die van het algemene boek.

De openingsweek bracht 23 kinderboeken in De Bestseller 60 en zes in de top 10. De kersverse win-

naar van de Gouden Griffel, *Spinner* van Simon van der Geest (Querido) reikte tot de vierde positie. Op het Kinderboekenbal ontving de auteur zijn prijs uit handen van 'blade babe' Marlou van Rhijn, Paralympisch kampioen op de 200 meter hardlopen. Twee jaar geleden was Simon van der Geest ook al winnaar van de Gouden Griffel – een bijzonder resultaat voor een auteur met drie boeken achter zijn naam. Boekverkopers toonden zich tevreden over deze winnaar van het Griffelgoud. Zij vonden het echt een winnaar voor de kinderen, niet alleen voor hun ouders.

Deze 59ste Kinderboekenweek gaf weer enkele aardige staaltjes *Buchverflüssigung* te zien. Zo was *Klaar voor de start!* niet alleen het thema van de week, maar ook de naam van een boekje dat de bibliotheken cadeau gaven aan jeugdleden. In het boekje vertelden sporters als Ankie van Grunsven, Richard Krajicek, Bibian Mentel, Marlou van Rhijn en Epke Zonderland over wat ze lazen toen ze jong waren.

Klaar voor de start! werd ook de titel van een *Kinderen voor Kinderen*-lied, geschreven door Paul van Loon en Tjeerd Oosterhuis. De clip werd tijdens de campagneperiode maar liefst 2,5 miljoen keer bekeken. Het goede doel dat dit jaar bij de Kinderboekenweek paste, was Right to Play, de organisatie die zich inzet voor het recht van ieder kind op sport en spel. *Kinderen voor kinderen* besteedde in vijf uitzendingen gedurende oktober aandacht aan de activiteiten die scholen en bibliotheken organiseerden in het kader van deze actie.

En dan was *Klaar voor de start!* ook nog de naam van een game. Via behendigheid op de atletiekbaan konden kinderen letters verwerken waarmee een woord gevormd moest worden. Groep 8 van basisschool De Oostwijzer in Zoetermeer werd de winnaar.

Het Kinderboekenweekgeschenk *Je bent super...Jan!* van Harmen van Straaten werd eveneens vloeibaar. Het verscheen ook in grootlettereditie. Daarvoor werd het nieuwe lettertype Dyslexie gebruikt. Fonds XL en NLBB Vereniging

van Leesgehandicapten maakten verschijning mogelijk. Ten slotte werd er van het geschenk een hoorspelfeuilleton gemaakt, dat tijdens de Kinderboekenweek kon worden gedownload bij aankoop van een luisterboek.

Het Prentenboek van de Kinderboekenweek, *Zzz* van Loes Riphagen werd geflankeerd door een app, een zoekspel naar alle kabouter die zich in de slaapkamer van de dromende hoofdpersoon hebben verstopt. De app werd 10.000 maal gedownload.

Gouden Griffelwinnaar
Simon van der Geest

56 MAAND VAN DE GESCHIEDENIS

De ziel van Oranje

Sinds vorig jaar is de CPNB betrokken bij de Maand van de Geschiedenis (1 t/m 31 oktober). Dit jaar was zij tevens uitgever van het allereerste Maand van de Geschiedenisboek. In *De ziel van Oranje* gaat Coen Verbraak in gesprek met een veelzijdig gezelschap van Nederlandse historici, sociologen en schrijvers om het geheim van ons koningshuis te ontrafelen. Hij interviewde Jutta Chorus, Cees Fasseur, Maarten van

11.600 ex.

Rossem, Paul Schnabel, Jolande Witthuis en Annejet van der Zijl. Het boek sloot aan bij het thema van de Maand: *Vorst & Volk*. Dat thema sloot op zijn beurt aan bij de troonswisseling en de viering van 200 jaar Koninkrijk. Tijdens de Maand was het boek in de boekhandel te koop voor € 2,95. Boekhandels die het boek bestelden, ontvingen een gratis promotiepakket, met onder andere een programmamagazine. Dit was een

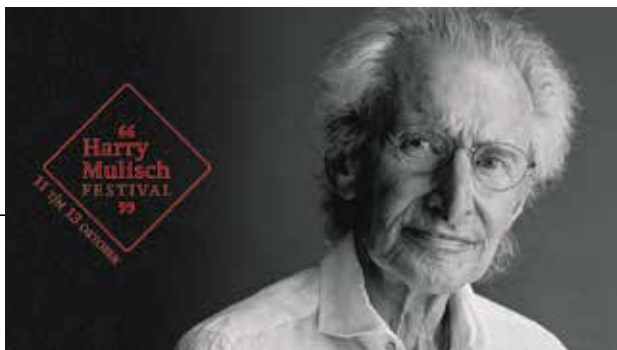
speciale uitgave van *Historisch Nieuwsblad* met achtergronden bij het thema, aandacht voor thematische en een overzicht van activiteiten in oktober.

Die activiteiten werden georganiseerd door bibliotheken, musea, boekhandels, archieven, historische verenigingen, gemeenten en vele andere organisaties verspreid over heel Nederland. Daarnaast waren er specials op tv, stonden bijlagen van kranten in het teken van geschiedenis en richtten historische websites themadossiers in. Op 1 oktober was de feestelijke aftrap van de Maand op Paleis Soestdijk. Op 5 oktober vond de Nacht van de Geschiedenis plaats in het vernieuwde Rijksmuseum. Tijdens deze Nacht werden ook de genomineerden geïnterviewd voor de Libris Geschiedenis Prijs. De winnaar van die prijs werd op 20 oktober bekendgemaakt. Juryvoorzitter Nout Wellink reikte de prijs uit tijdens een live-uitzending van het radioprogramma OVT. De winnaar werd Martin Bossenbroek voor zijn boek *De Boerenoorlog* (Athenaeum-Polak & Van Genep), volgens de jury 'origineel, meeslepend en uitmuntend geschreven'. Het boek stond nog tot ver in 2014 in De Bestseller 60. Aan de prijs was een geldbedrag van € 20.000 verbonden.

De organisatie van de Maand van de Geschiedenis was in handen van het Nederlands Openluchtmuseum. Nauw samengewerkt werd

er met de CPNB, het Rijksmuseum, de Nederlandse Museumvereniging, de provinciale erfgoedhuizen, het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed, Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland, Vereniging van vrijwilligers in de archeologie en het Comité Viering

200 jaar Koninkrijk. Mediapartners waren in 2013 de *Volkskrant*, *Andere Tijden* (NTR/VPRO), *Historisch Nieuwsblad*, Stichting Regionale Omroep Overleg en Samenwerking (ROOS), Historiek.net en *Brava.nl Klassiek*.

HARRY MULISCH FESTIVAL

De keizer van het Leidseplein

Van 11 t/m 13 oktober vond voor het eerst het Harry Mulisch Festival plaats, een nieuw literair festival op en rond het Leidseplein in Amsterdam, waar een groot deel van het leven van de in oktober 2010 overleden Harry Mulisch zich afspeelde.

Het Harry Mulisch Festival is een initiatief van het Harry Mulisch Huis, het Letterkundig Museum, het Nationale Toneel, Stadsschouwburg Amsterdam en De Balie. De CPNB trad op als een van de partners en verzorgde onder meer de persbenadering.

Rode draad in het festival was Mulisch' roman *Het stenen bruidsbed*, ingebed in een divers programma waarin allerlei aspecten van zijn leven en werk aan bod kwamen. Zo interviewde Coen Verbraak Anna en Frieda Mulisch en zijn weduwe Kitty Saal over de favoriete filmfragmenten van de auteur. Reinbert de Leeuw bracht met bariton Thomas Oliemans een reprise van het programma *Zwanenzangen*, dat hij met Mulisch in 2000 opvoerde. Het Nationale Toneel speelde de toneelbewerking van *Het stenen bruidsbed* twee keer in de Stadsschouwburg, onder regie van Johan Doesburg. En in het Harry Mulisch Huis konden festivalbezoekers Mulisch' werkkamer bezichtigen.

Ingrid Thijssen (NS), Matthijs van Nieuwkerk, Michel van Egmond, René van der Gijp, Simone van der vlugt

NS PUBLIEKSPRIJS Een mannenjaar

Een maand lang, van 15 september tot en met 14 oktober, kon het publiek stemmen voor de NS Publieksprijs. De stemperiode begon met de installatie van de 275 man sterke kernjury, op een bijeenkomst in het Trefpunt op het Hoofdkantoor van NS in Utrecht. Alle genomineerden waren aanwezig. Joost Ravoo, directeur van NS Zakelijk, hielp de genomineerden de stemcomputers in werking te stellen. Karin de Groot presenteerde.

Op 3 oktober ruimde NS zijn SocialCoupé in voor de genomineerden. SocialCoupé is een nieuw initiatief, aangedragen door de

studenten Jop Doets en Laurent Lubbers en omarmd door NS, dat de trein als ontmoetingsplek wil propageren. Jan Brokken, Michel van Egmond, Tommy Wieringa en Chris Verburgh lazen stukken voor uit hun boeken en gingen met de reizigers in gesprek.

De ontknopning volgde op 15 oktober in *De Wereld Draait Door*. Aan tafel bij Matthijs van Nieuwkerk en Beau van Erven Dorens was een zevende stoel klaargezet, niet voor een auteur maar voor een onderwerp: René van der Gijp. *Gijp* van Michel van Egmond (Voetbal International) kwam als afgetekende

winnaar uit de verkiezing tevoorschijn en verwierf de titel Boek van het Jaar 2013. Daarmee beleefde de NS Publieksprijs voor de verandering eens een echt mannenjaar. Van de stemmers op *Gijp* bleek 80% man, terwijl ook hun gemiddelde leeftijd aanzienlijk lager was dan we bij de NS Publieksprijs gewend zijn.

Dankzij eendrachtige samenwerking van NS en CPNB lukt het de laatste jaren uitstekend om de NS Publieksprijs onder de mensen te brengen. Het aantal uitgebrachte stemmen liep dit jaar op tot 96.000, een stijging van 37,5%.

NS PUBLIEKS PRIJS

BOEK VAN HET JAAR 2013

Tommy Wieringa

Michel van Egmond, Jan Brokken

JONGE SCHRIJVERS AVOND Vitaal initiatief

Voor jong, stedelijk publiek is literatuur net zo'n goede reden voor een samenkomst als muziek, mode of design. Het zou kunnen dat deze mensen inderdaad minder boeken lezen dan hun voorgangers, aan hun interesse in schrijvers doet dit niet af. Die blijft in stand, mede door de enorme in-

formatiewolk die er om hen heen hangt. Vroeger werd zulke informatie gekwalificeerd als "secundaire informatie". Misschien is die kwalificatie wel achterhaald, is secundair het nieuwe primair. Weer zo'n moment waarop de betrokkenheid van jonge mensen bij de literatuur duidelijk werd,

was de Jonge Schrijversavond, op 25 oktober in de Stadsschouwburg Amsterdam, alweer voor de vijfde keer georganiseerd.

Onder de jonge schrijvers die er optraden, behoorden Yannick Dangre, Ellen Deckwitz, Thomas Heerma van Voss, Olga Kortz, Pepijn Lanen, Franca Treur en Charlotte van Zanten. De podiumpresentatie was in handen van Maurice Seleky. Ook was er de finale van de literaire wedstrijd *Manuscripting*.

De CPNB leverde financiële en publicitaire ondersteuning.

JONGE SCHRIJVERS AVOND 2013

TALENT VOOR TAAL

Grootste schrijfwedstrijd voor jongeren

Op 12 september werd de schrijfwedstrijd *Talent voor Taal? Schrijf jouw verhaal!* afgetrapt. Dit jaar stond het thema 'vriendschap' uit de musical *Sister Act* centraal. De schrijfwedstrijd, georganiseerd door CPNB, Stichting Lezen & Schrijven en Joop van den Ende Theaterproducties, heeft als doel jong schrijftalent op diverse niveaus te stimuleren, variërend van vmbo'ers tot gymnasiasten, van jongeren die moeite hebben met schrijven tot schrijvers in de dop. Het winnende verhaal zou worden gepubliceerd in dagblad *Metro* en verder konden deelnemers €100 aan Boekenbonnen winnen en kaartjes voor de hele klas voor *Sister Act*. De aftrap vond

plaats op de school van docent Bart Ongering (bekend als Meester Bart), één van de juryleden, in Amsterdam Zuidoost. Verder bestond de jury uit auteur Özcan Akyol, bekend van zijn succesvolle debuutroman *Eus*, en actrice en presentatrice Lieke van Lexmond. Als ambassadeurs van *Talent voor Taal* traden Simone Kleinsma en de hoofdrolspeelster uit *Sister Act*, Carolina Dijkhuizen op. Halverwege de schrijfwedstrijd werd besloten om de inzendingsperiode te verlengen. Niet omdat er te weinig verhalen binnen waren gekomen, inmiddels waren er al 1.300 inzendingen, maar om leerlingen de gelegenheid te geven ook in de herfstvakantie door te werken.

Uiteindelijk kwamen er meer dan 3.200 inzendingen binnen. Daarmee werd *Talent voor Taal* de grootste schrijfwedstrijd voor jongeren in Nederland.

Op 27 november werden de winnaars bekendgemaakt in het AFAS CIRCUSTheater in Den Haag. In de categorie 12-14 jaar won de 13-jarige Jael Hessing uit Lieshout. In de categorie 15-18 won Tessa Junggeburch uit Ede.

Carolina Dijkhuizen,
Lieke van Lexmond,
Meester Bart, Özcan Akyol

A person wearing a striped shirt and dark pants is sitting on a wooden platform in a pond, operating a professional video camera. The camera is mounted on a rig and has a large lens. The person is looking through the viewfinder. The pond is surrounded by lush green grass and trees, including a large weeping willow tree on the left. The water in the pond is calm, reflecting the person and the surrounding greenery. A green ball is visible on the wooden platform next to the person.

NEDERLAND LEEST
Met Erik de Wollewei in

Erik van Muiswinkel

Erik de Jong (Spinvis)

Eric Borrias

De hele maand november gonsde het: Nederland las het prachtige boekje *Erik of het klein insectenboek* van Godfried Bomans. Openbare bibliotheken verstrekten het boek gratis aan hun leden. Dit jaar verhoogde de CPNB de waarde van het cadeau door iets

speciaals aan de bibliotheekeditie toe te voegen. Door het boek heen stonden diverse insecten afgebeeld, met daarbij een code op insectengrootte geplaatst. Met de bijgeleverde Nederland Leest Loep kon de lezer de code lezen. Deze verleende toegang tot de digitale

Wollewei waar de lezer zich kon laten onderdompelen in filmpjes waarin o.a. ambassadeur Philip Freriks, lofredenaar Midas Dekkers, Jacques Vriens en insectoloog Marcel Dicke een boekje openden over Bomans' werk en leven, bloemetjes, bijtjes en vele andere literaire, maatschappelijke, filosofische en populair-wetenschappelijke onderwerpen.

In *Erik* raadpleegt Erik Pinksterblom regelmatig zijn eigen insectenboek, getiteld *Solms' Beknopte Natuurlijke Historie*. In het najaar van 2013 kwamen er berichten naar buiten dat dit boekje niet alleen daadwerkelijk zou hebben bestaan, maar dat het ook gevonden was!

Een exemplaar van Eriks biologieboekje, compleet met aantekeningen van A.R. Solms zelf, zou gevonden zijn door schrijver en wetenschapsjournalist Alexander Reeuwijk. Deze unieke vondst, geheel in stijl met Bomansiaanse knipoog, werd als bijlage gevoegd bij de luxe editie van *Erik*, verkrijgbaar in de boekhandel voor € 12,50.

Ook aan de campagnestijl was uitgebreid aandacht besteed. Op de affiches krioelde het van de vliegende en kruipende bewoners van *Wollewei*. Via de app 'Plaats jezelf in Wollewei' kon je zo'n affiche van jezelf laten maken en via sociale media verspreiden.

TE JONG, TE VROEG

Janneke Vonkeman

Op 9 oktober overleed Janneke Vonkeman, zelfstandig tekstschrijver te Amsterdam. Gedurende de 25 jaar dat zij als freelancer voor de CPNB werkte, groeide ze uit tot een van die mensen met wie je aan een half woord genoeg hebt. Dat is een grote waarde voor een organisatie die pakweg tweemaal in het jaar iemand vraagt om even een klus op te knappen. In het geval van Janneke konden die klussen behoorlijk uiteenlopen. In teksten voor kinderen en pubers wist ze feilloos de juiste toon te vinden. Ging het om producties voor volwassenen, dan zette ze graag haar journalistieke antenne voor ons aan. Zo heeft ze talloze gesprekspartners aangedragen voor mini-interviews in Boekenweekmagazines of in de Leesgids van *Nederland Leest*. Voor eindredactie-werk paarde ze een breed overzicht aan precisie met de punten en de komma's. Daarnaast was ze erg goed gezelschap, afwisselend enthousiast over W.G. van de Hulst, Charles Dickens of Bryan Ferry die nummers van Bob Dylan zingt. De CPNB was lang niet haar enige trouwe opdrachtgever, er waren er meer die niet van haar af wilden. Zo had ze met een minimum aan acquisitie-inspanning een bloeiende praktijk opgebouwd – zelf was ze haar beste reclame. Janneke werd maar 53 jaar, gesloopt door een rotziekte. We missen haar.

Eric Jurgens

Erik de Zwart

Erik van der Hoff

549.108 ex.
(bibliotheek + scholiereneditie)

60.400 ex.

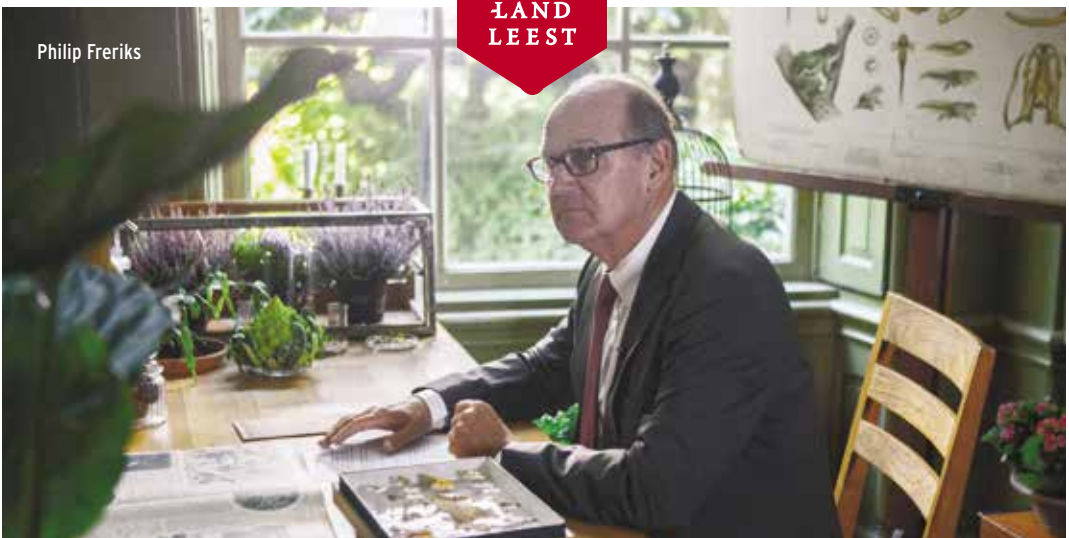
7.400 ex.

8.958 ex.

Philip Freriks

Samenwerking met Naturalis

Voor Nederland Leest met *Erik* ging de CPNB een samenwerking aan met Naturalis Biodiversity Center in Leiden, dat de hele maand november in het teken stond van *Erik*. Daar werd ook het startschot van Nederland Leest gegeven. Op 1 november openden Philip Freriks en Midas Dekkers de campagne én een speciale *Erik*-presentatie aldaar. Op 13 november vond, in het kader van het Jaar van het Voorlezen, een zes uur durende Voorleesestafette plaats in de Bibliotheek Rotterdam. Bekende Erikken, als Erik van Muiswinkel, Erik de Zwart en Erik van der Hoff lazen *Erik* voor. Philip Freriks

presenteerde de middag samen met Merel Westrik, ambassadeur van het Jaar van het Voorlezen. Samen met Stichting Lezen zorgde de CPNB voor *Nederland Leest Live!* op 20 november in de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Tijdens deze interactieve literaire talkshow gingen middelbare scholieren met presentator Arjen Lubach en Midas Dekkers dieper in op *Erik*. Via Twitter en Skype werd contact gelegd met middelbare scholieren uit het hele land. Op zaterdag 30 november werd Nederland Leest feestelijk afgesloten in Naturalis, waar de lezers op vertoon van de

Nederland Leest-pocket gratis naar binnen konden. Hoogtepunten van de dag waren een speedcollege van Freek Vonk over de dieren uit *Wollewei* en 'De grote literaire insectenshow' met biologen Midas Dekkers en Erik van Nieukerken, onder begeleiding van Philip Freriks. Verder konden bezoekers gedurende de gehele dag insecten tekenen, opeten, determineren of onder de loep nemen. Nederland Leest werd in 2013 voor de achtste maal georganiseerd. De campagne is een initiatief van de CPNB, in samenwerking met de Vereniging Openbare Bibliotheken en wordt mede mogelijk gemaakt door boekensalon.nl.

KOOKBOEKEN7DAAGSE Genre met groei

Jonathan Karpathios

Norman (Karakter). Tijdens de Kookboeken7daagse (zaterdag 9 november t/m zondag 17 november) stonden de genomineerde kookboeken en het Kookboek van het Jaar extra in de spotlight en vonden er allerlei evenementen rondom kookboeken plaats in kookwinkels, (kook)boekwinkels, openbare bibliotheken en warenhuizen. Daarnaast serveerden restaurants gerechten uit eigen boek en leverden auteurs tips en trucs. De verkoop van de prijswinnende boeken kreeg een duidelijk waarneembare boost.

KOOKBOEK van het Jaar 2013

Het kookboek is een succesvol genre dat zich ook in 2013 weer aan de negatieve markttrend onttrok. Alle redenen voor de CPNB om dit jaar, net als in 2012, aan te haken bij de Kookboeken7daagse en de verkiezing van het Kookboek van het Jaar. De CPNB deed dit met materialen voor winkel en bibliotheek en met persbenadering. De verkiezing van het Kookboek van het Jaar, georganiseerd door Fusina Verloop van De Wonderneming, is de opwarmer voor de Kookboeken7daagse. Half oktober werden de genomineerden bekendgemaakt. Er is een vakjuryprijs en een publieksprijs, de Gouden Garde. Donderdag 7 november vonden de

bekendmaking en prijsuitreiking plaats. Winnaar van De Gouden Garde werd *Echt eten* van Jonathan Karpathios (Karakter). Het boek won de publieksprijs met 40% van de stemmen. Karpathios is eigenaar en kok van restaurant Vork & Mes in Hoofddorp en kookt met de oogst van de dag, vers uit zijn eigen kwekerij en tuin. De keuze van het publiek voor Karpathios lijkt kenmerkend voor de huidige trend van duurzaam consumeren. De juryprijs ging naar *Polpo* van de Engelse kok Russell

KOOKBOEKEN
7daagse

EINDEJAARSCAMPAGNE

Extra drukte voor de januarimaand

EEN CADEAU VOOR U VAN UW BOEKHANDEL

ZOLANG DE VOORRAAD S...

LEVER MAAR WEER IN DIE BOEKENBON VAN 5 EURO

HET KAN T/M 31 JANUARI

Op 25 november ging de Eindejaarscampagne van CPNB, GAU en Kbb van start. Er waren 300.000 speciale Eindejaarsboekenbonnen over de winkels verdeeld naar rato van hun omzet. Boekverkopers gaven de bonnen weg bij aankoop van € 20 aan boe-

ken. De koppeling aan een bepaald aantal actietitels die eerder bestond, werd losgelaten. Dit vanuit de gedachte dat de bonnen zonder al te veel inspanning ook wel hun weg zouden vinden. De uitgifteperiode liep tot en met 24 december. Meer dan voorheen kon de mar-

ketinginspanning vervolgens geconcentreerd worden op de inwisselperiode van de bonnen, tussen 27 december en 31 januari 2014. De Kbb nam de korting van € 5 voor haar rekening. Voor de winkels stelde de CPNB instore en online promotiemateriaal beschikbaar. Tussen 2 en 11 januari kwam er een dagelijkse radiocampagne op elf landelijke stations, in de laatste twee weken van januari gevolgd door een radiocampagne op vier dagen in de week. Tegelijkertijd openden de websites van de *Volkskrant*, *Algemeen Dagblad* en *Trouw* twee weken lang met een banner die opriep de Eindejaarsboekenbon in te wisselen. Op 30 januari werd er geadverteerd op nrc.nl en paginagroot achterop de papieren *Volkskrant*. De sociale media werden op 27 december en 30 januari ingeschakeld met *thunderclap*-acties, die respectievelijk 115.000 en 104.000 mensen bereikten. Een derde *thunderclap*, halverwege de periode, kwam niet van de grond doordat het aantal van 100 supporters, nodig voor verspreiding op een en hetzelfde moment, niet gehaald werd. Van de 300.000 uitgezette Boekenbonnen werden er 127.000 ingewisseld, 1.500 minder dan vorig jaar. Maar... de inwisselperiode was ditmaal korter. En... de laatste vier dagen waren de winkels van Polare dicht.

50

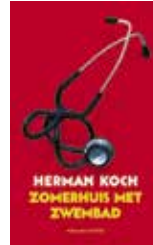
50

49

48

47

46

45

45

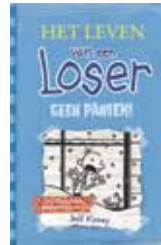
44

43

42

41

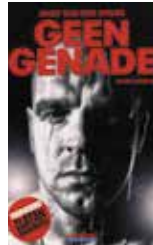
40

40

39

38

37

36

35

35

34

33

32

31

30

30

29

28

27

26

25

25

24

23

22

21

20

20

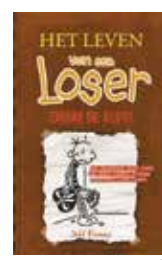
19

18

17

16

15

15

14

13

12

11

10

10

9

8

7

6

5

5

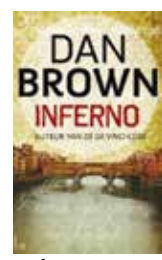
4

183.501 ex. 3

234.422 ex. 2

376.775 ex. 1

Van het bestuur

Het bestuur van de Stichting CPNB kwam in 2013 vijf maal in vergadering bijeen, op 27 februari, 10 april, 12 juni, 25 september en 11 december.

Ook vond op 12 juni het Convenantoverleg plaats, de jaarlijkse vergadering van het CPNB-bestuur met de besturen van de GAU, KBb en VOB.

Bovendien werd er op 30 september in tegenwoordigheid van bestuur, directie en enkele medewerkers van het bureau een 'heimiddag' belegd over langjarige vraagstukken en strategiekwesties.

Het bestuur van de CPNB kende in 2013 de volgende samenstelling:

[Joop Boezeman](#), directeur De Arbeiderspers | A.W. Bruna Uitgevers, Utrecht

[Willeke van der Meer](#), directeur van Boekhandel Blokker, Heemstede

[Ad Peek](#), directeur Van der Velde Boeken, Leeuwarden, Sneek, Drachten en Groningen

[Anne Rube](#), directeur ProBiblio, Hoofddorp, vice-voorzitter

[Hans van Velzen](#), directeur Openbare Bibliotheek Amsterdam, penningmeester

[Geneviève Waldmann](#), directeur/uitgever Luitingh-Sijthoff, Amsterdam, voorzitter.

Elk van de drie *founding fathers* vaardigt naar de vergaderingen van het CPNB-bestuur een assessor af. Namens de VOB was dat Ap de Vries, namens de GAU Martijn David en namens de KBb Paula Vrolijk-de Vries; zij werd na de zomer opgevolgd door Michael van Everdingen. De drie convenantpartners betalen elk een gelijke bijdrage aan de CPNB. Bij elkaar opgeteld leveren deze bijdragen ruim 15% van de totale baten. De overige baten verkrijgt de CPNB uit campagneopbrengsten en sponsoring, aangevuld met incidentele bijdragen van overheden, publieke en private fondsen. De jaarlijkse bijdragen stellen de CPNB in staat om aan de leden van de convenantpartners campagnematerialen tegen kostprijs aan te bieden en om aanloopverliezen op nieuwe activiteiten te dekken.

Na goedkeuring door accountant BDO stelde het bestuur de jaarrekening over 2013 vast, aangevuld met een tekstuele verantwoording.

Nieuw CRM-systeem

In 2013 liep de gemiddelde bezetting van het CPNB-bureau op van 29,9 naar 32,2 fte. Het aantal medewerkers liep op van 35 (waarvan 15 in deeltijd) naar 37 (waarvan 16 in deeltijd). Eind 2012 was er één vacature, eind 2013 was de organisatie op sterkte. Bovendien viel in 2013 het besluit de schoonmaak van het CPNB-pand niet meer te outsourcen maar in eigen hand te nemen.

De gemiddelde leeftijd van de medewerkers liep in 2013 op van 35,8 naar 37,7 jaar, de gemiddelde diensttijd van 4 jaar en 8 maanden naar 4 jaar en 9 maanden.

Iris Piers, Noor Wentholt en Roelien Heldt verlieten in 2013 de CPNB.

In dienst traden Anne van den Hoogen, Anja Loijer, Mischa Kiekens, Romkje de Bildt en Yong Hung Cheung.

Carmen Bohnke vervulde een tijdelijk dienstverband. Het hr-management werd waargenomen door extern hr-adviseur Wouter Verhoof. Maarten Rademaker was werkzaam als extern adviseur retailmarketing.

Stage liepen Anne-Loes Boon (werkervaringsstage), Carmen Bohnke (Engelse Taal en Cultuur, Vrije Universiteit, Amsterdam), Frenchie de Kunder (werkervaringsstage), Jiska van den Berg (Literatuurwetenschap, Universiteit Leiden), Lisa Smink (Cultuurwetenschap, Universiteit van Amsterdam) en Matthijs Werring (Communicatie en Media, Hogeschool InHolland, Rotterdam).

In 2013 is de CPNB begonnen met het moderniseren van de automatiseringssystemen teneinde een optimale dienstverlening aan de relaties ook in de toekomst te kunnen borgen. In de eerste fase van dit proces lag de nadruk op het vernieuwen van het CRM-systeem. In het najaar zijn de eerste cursussen gehouden voor de medewerkers om zich het nieuwe CRM eigen te maken.

Bureaubezetting per 1 juli 2014

Aafke Komen
Dynamiek, evenementen en
campagneversterking

Anja Loijer
Duwen, schoonmaak

Anne van den Hoogen
Dynamiek, educatie

Anne-Loes Boon
Delen, klantenservice

Bauke Hondema
Delen, productiebegeleider

Chantal van den Burg
Dynamiek, evenementen en
campagneversterking

**Eppo van Nispen tot
Sevenaer**
Directeur

Esther Scholten
Hoofd Denken

Ezra Homan
Dynamiek, evenementen en
campagneversterking

Floor Coenen
Duwen, directie-secretaresse

Francien Jonge Poerink
Hoofd Dynamiek

Gijs Schunselaar
Adjunct-directeur, Hoofd Delen

Heleen Tersteeg
Hoofd Duiden, onderzoek en
advies

Henk van der Does
Duwen, medewerker
archiefbeheer

Joke de Witte
Hoofd Dokken

Leo Huberts
Dokken, financiële administratie

Lidy van Kleef
Dynamiek, evenementen en
campagneversterking

Man Ting Ko
Dokken, financiële administratie

Mariska de Groot
Delen, accountcoördinator

Mark Hemels
Delen, webredacteur

Marte Schallenberg
Delen, medewerker marketing en
communicatie

Mascha Ravelli
Delen, marketeer

Matthijs van der Meer
Delen, marketeer

Maud Aarsen
Delen, persvoorlichter

Mischa Kiekens
Duwen, telefoniste-receptioniste

Mignon Visser
Delen, webredacteur

Peter Rosendaal
Delen, persvoorlichter

Quintus Bosch
Delen, marketeer

Romkje de Bildt
Dynamiek, educatie

Ruben Beekmans
Delen, medewerker marketing en
communicatie

Ruben Bruinink
Dokken, financiële administratie

Sharon Ullers
Dynamiek, evenementen en
campagneversterking

Victor Zwaan
Delen, coördinator online
communicatie

Wietske Beenen
Duwen, chef de bureau

Willy Ketting
Duwen, telefoniste-receptioniste

Yong Hung Cheung
Delen, orderadministratie,
klantenservice

BUREAU

Nevenfuncties

Eppo van Nispen had in 2013 de volgende nevenfuncties:

- lid Raad van Advies van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak;
- bestuurslid van Stichting De Best Verzorgde Boeken;
- voorzitter Datadenktank Nederland;
- lid Programmaraad van Mediawijzer.net;
- bestuurslid van de Stichting Bibliotheek.nl;
- lid Samenwerkingsverband Archief, Bibliotheek en Documentatie van de Nederlandse Taalunie;
- lid Raad van advies van TEDx Delft.

Gijs Schunselaar was bestuurslid (secretaris) van de Stichting Vrienden van het Harry Mulisch Huis. Esther Scholten was als gastdocent verbonden aan de opleiding Media, Informatie en Communicatie van de Hogeschool Amsterdam.

BOEKENPANEL DWDD

Boekverkopers en hun favoriet

Eind 2012 was de CPNB betrokken bij het ontstaan van de rubriek 'Boek van de Maand' in het VARA-programma *De Wereld Draait Door*. In 2013 is het item het hele jaar teruggekomen. Maandelijks, op de derde dinsdag van de maand, presenteerden vier boekhandelaren hun favoriete boek uit alle stapels nieuwe boeken die ze die maand hadden gezien. Uit al die favoriete boeken kozen ze vervolgens één ultiem 'Boek van de Maand'. Vol enthousiasme en plezier begaven boekverkopers Gerda Aukes (Den Boer, Baarn), Monique Burger (De Nieuwe Boekhandel, Amsterdam), Wim Krings (Krings, Sittard) en Ronnie Terpstra (Van der Velde, Leeuwarden) zich iedere maand weer in een pitch voor hun favoriete boek. En het lijkt zijn vruchten af te werpen. Een bespreking in *De Wereld Draait Door* leverde tot nu toe voor vrijwel ieder boek directe toegang op tot De Bestseller 60.

DE BESTSELLER 60

Steekvlammen en sleepers

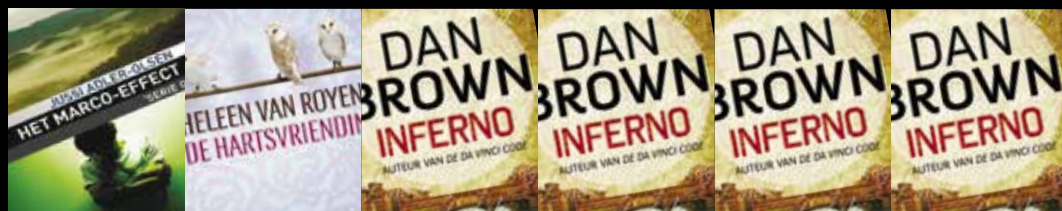
Begin 2013 maakte De Bestseller 60 de tien jaar vol. In die periode is de lijst uitgegroeid tot de afzetgraadmeter voor boeken bij uitstek. Dat je ooit voor informatie over bestsellers terecht moest bij toplijsten van winkelketens, volop gekleurd door hun eigen belangen, kunnen wij ons nu niet meer voorstellen. De kassa's die wekelijks de data leveren waaruit De Bestseller 60 voortvloeit dekken intussen 84% van de markt voor het publieksboek.

Dit jaar waren er twintig titels die de nummer 1-positie in De Bestseller 60 veroverden. Vorig jaar waren dat er slechts tien – met dank aan de *Vijftig tinten*-hype. *Inferno* van Dan Brown (Luitingh-Sijthoff) was de titel die er uitsprong, met dertien weken op de bovenste positie.

Het zijn al gauw de hypes, de steekvlammen, die in De Bestseller 60 in de gaten lopen. Maar het loont de moeite om ook te letten op de *sleepers*, de *slow burners*. Wat te denken van het cultboek *De voedselzandloper* van Chris Verburgh (Bert Bakker), dat er maar liefst 73 weken over deed om de eerste plaats te bereiken? Alsof er geen *fast food* meer bestaat. En de *feelgood*-roman van Jonas Jonasson, *De honderdjarige man die uit het raam klom en verdween* (Signatuur), voor het eerst in de lijst in week 11 van 2011 en nooit meer weggeweest, aan het eind van 2013 146 weken lang in de lijst. De CPNB stelt De Bestseller 60 samen op basis van de afzetgegevens die GfK Retail & Technology verzamelt in opdracht van de Stichting Marktonderzoek Boekenvak.

De nummers 1 van De Bestseller 60 in de 52 weken van 2013

19

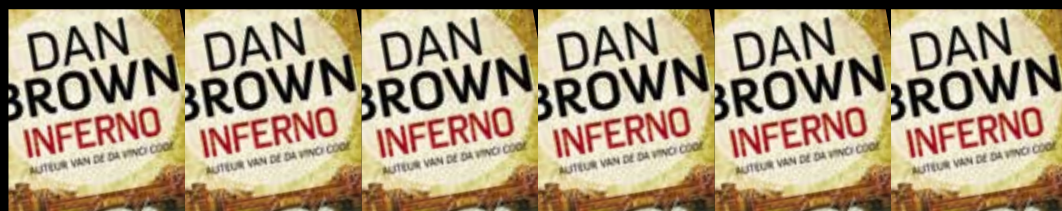
20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

WEEK 52

De Bestseller

MET DANK AAN...

...onze sponsors en partners in 2013

CONVENANTPARTNERS

Groep Algemene Uitgevers
Koninklijke Boekverkopersbond
Vereniging van Openbare Bibliotheken

KLANKBORDGROEPEN

Campagneteam VOB
Boekhandelsketenoverleg
Klankbordgroep GAU

SPONSORS

MET DANK AAN

deboekensalon.nl

EN ONZE PARTNERS

A-light, Amsterdam
Bas Maliepaard, Amsterdam
Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam
Bibliotheek.nl, Den Haag
BNO, Amsterdam
Boek.be, Antwerpen
Boekblad, Amsterdam
CJP, Amsterdam
Crimezone, Utrecht
Cubiss, Tilburg
Cultuur-Ondernemen, Amsterdam
Curly and Straight, Haarlem
Das Magazin Festival, Amsterdam

De Issuemakers, Amstelveen
De Media Maatschap, Amsterdam
Dedicon, Amsterdam
DSGN.FRM, Amsterdam
EDG Media, Utrecht
Egotribe, Amsterdam
Eye, Amsterdam
Felix Meritis, Amsterdam
Film by the Sea, Vlissingen
Fonds XL, Den Haag
Fotoweek, Rotterdam
Freek Films, Delft
Genootschap van Nederlandstalige Misdadauteurs
GfK Retail and Technology Benelux, Amstelveen
GGP Media, Pößneck (D)
Grafische Cultuurstichting, Amsterdam
Gregor's Lijsten, Spankeren
Happinez, Amsterdam
Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
Home Academy Publishers, Den Haag
Hyves, Amsterdam
Irma Boom Office, Amsterdam
Jan Paul Schutten, Amsterdam
Jonge Schrijversavond, Amsterdam
Jorrit Roerdinkholder, Amsterdam
KesselsKramer, Amsterdam
Kennisset, Zoetermeer
Kinderen voor Kinderen, Hilversum
Kijk, Hoofddorp
Koninklijk Theater Carré, Amsterdam
Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
Koninklijke Vereniging van het Boekenvak, Amsterdam
KRO, Hilversum
LINDA.magazine, Naarden-Vesting
Logos, Amsterdam

Luisterboeken.nl, Venlo
 Luisterrijk, Haarlem
 Luisterwijs, Amstelveen
 M & F Vormgeving, Amsterdam
 Judith Maassen, Amsterdam
 Make 'em Say, Amsterdam
 MassMovement, Amsterdam
 Marije Veldstra, Velp
 Moker Ontwerp, Amsterdam
 Museummaandag
 Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam
 Nationaal Comité 4 en 5 mei, Amsterdam
 Naturalis, Leiden
 NBD | Biblion, Leidschendam
 Nederland 2, Hilversum
 Nederlands Forensisch Instituut, Den Haag
 Nederlands Letterenfonds, Amsterdam
 De Nederlandse Boekenbon bv, Bilthoven
 Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem
 NIELSON & CLAUS, Amsterdam
 De Nederlandse Taalunie, Den Haag
 NLBB Vereniging van Leesgehandicapten,
 Den Haag
 NOC*NSF, Arnhem
 NVPI, Amsterdam
 Oirik, Apeldoorn
 Openbare Bibliotheek Amsterdam
 Poëziecentrum, Gent
 Poëzieclub
 Poetry International, Rotterdam
 De Posthoornkerk, Amsterdam
 Praaning & Roekens, Amsterdam
 ProBiblio, Hoofddorp
 RDH Printmedia, Wormerveer
 Rijksmuseum Amsterdam
 Roes IT, Etten-Leur
 Rubinstein, Amsterdam
 SchoolTV, Hilversum
 SLAG, Groningen
 Stadsschouwburg Amsterdam
 Stedelijk Museum Amsterdam
 Van Sterrenburg, Amsterdam
 Studio Jaap van der Zwan, Amsterdam
 Studio Ron van Roon, Amsterdam
 Studio Spirit & Sketch, Amsterdam
 Stichting Aangepast Lezen, Den Haag
 Stichting De Best Verzorgde Boeken,
 Amsterdam
 Stichting De Gouden Strop
 Stichting Dioraphte, Dordrecht
 Stichting Lezen, Amsterdam
 Stichting Lezen Vlaanderen, Antwerpen
 Stichting Lezen & Schrijven, Den Haag
 Stichting Marktonderzoek Boekenvak,
 Amsterdam
 Stichting Schrijvers School Samenleving,
 Amsterdam
 Time, Haarlem
 Tom Roes, Amsterdam
 Trouw, Amsterdam
 Turing Gedichtenwedstrijd, Amsterdam
 Uitmarkt, Amsterdam
 Van Wanten/ETCETERA, Amsterdam
 VPRO, Hilversum
 VSB Poëzieprijs
 Westergasfabriek, Amsterdam
 Wintertuin Literair Productiehuis,
 Nijmegen
 De Wonderneming (Fusina Verloop),
 Amsterdam
 IJfontein, Amsterdam
 Z@pp, Hilversum
 Zwaan Printmedia, Wormerveer

[EN DE AMBASSADEUR VAN
 NEDERLAND LEEST](#)

Philip Freriks

Tekst: Just Enschedé en CPNB

Fotografie:

Kees Jan Bakker, Robert Elsing, Gerlinde de Geus,
Chris van Houts, Nielson & Claus, Peter Pasman nu.nl,
Ruben Beekmans, Mariska de Groot, Bauke Hondema,
Francien Jonge Poerink, Mascha Ravelli

Fotografie voorzijde:

Chris van Houts

Ontwerp:

Studio Jaap van der Zwan, Amsterdam

Lithografie:

Studio Spirit & Sketch, Amsterdam

Druk:

Rdh Printmedia, Wormerveer

Verspreiding:

Onder de leden van de GAU, KBb, VOB

Oplage:

3.500 exx.

Stichting CPNB

Herengracht 166, 1016 BP Amsterdam

Postbus 10576, 1001 EN Amsterdam

telefoon (020) 626 4971

fax (020) 623 1696

info@cpnb.nl

www.cpnb.nl

Twitter.com/cpnb

Facebook.com/stichtingcpnb

Youtube.com/cpnb

Flickr.com/cpnb

Issuu.com/stichtingcpnb

Linkedin.com/company/stichting-cpnb

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Test vo. indis or

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek